

~~100~~ PAVLYS ab EITZEN

Viventes morimur, morientes vivimus, ergo
Vive memor mortis, mortemq; pauescere nobis.
Vita malis plena est, pia mors, preciosa res est.
Vitam mors sequitur: sed mortem vita peata.
Mors nobis lucrūm, quia vita est Christus Iesus

D. Bernharty

Mors piorum est finis malorum, et janua ad vitam

D. a. 18

~~2 A. 7. 915.~~

00 SL.

A. A. M. M.

DE EVERSIONE
NIBVS RERVM PVBLI-
CARVM, POLITICA
DISSERTATIO,

Quam edisserabat

FRIDERICVS TILE-
MANNVS, V. I. D. ET PVBLI-
CVS HISTORIARVM PROFES-
sor, tempore Decanus ornatissimi collegij
Philosophici, in Academia VVitebergensi:
cum aliquot emeritis candidatis titu-
lum magisterij solemniter at-
tribueret, &c.

Philo.

Θαυμασὸν ἵσως ἔδει.

W I T E B E R G A E,

Ex officina Cratoniana,
ANNO M. D. XCVII.

GENERICIS PRÆ-
STANTIA, VIRTUTE,
DOCTRINA, ET HUMANITA-
te nobilissimis Viris-Juvenibus, CHRI-
STIANO à Schleiniz, IOAN-IOA-
CHIMO Grientaller, MELCHIORI Schadner,
GEORGIO Schougardt, VVERNERO Pars-
berg, LEVINO-LVDOVICO, & VVER-
NERO Hahn, Ferr. germanis, amicis
ac familiaribus meis studiosissi-
mè colendis,

Officiosam salutem precor
FRIDERICVS TILMANNVS,
VVitebergensis.

R Erpetuum est, quod vulgi judi-
cium abhorret à sententijs peri-
torum, neq; tam album discolor
est nigro, quàm sapiens insipienti distat,
& deniq; amaracimum fugitat Jus. Ex
quo aptè & conclusè definiuit Fabius, lib:
10. institut: orator: ca. 7. eos, qui stultis
videri volūt eruditi, stultos videri erudi-
tis, cum dūs ἄλλοι παρ' αὐτῶν intersit, inter erus-
ditum, & inter insipidū stultūq; vulgi ani-
mum,

mum, quo in studia sua animatus admit-
tit facilius *ἤν μὲν γινώσκον ἄνευ πᾶ*, modò prævas-
leant, quæ præconceptæ suæ Vanitati
lenocinantur. Ut plurimum referat,
qualia unusquisq; ex plebeis rerum magna-
rum constituerit initia, ijs enim semel con-
stitutis, ferè semper ab ijs pēdet, increfcit,
Ἐ ἀντίπερ ἔ ἰφ' ἑαυτῶ ἀγαθόμει se haud
quaquā patitur reprehendi, nedū de meli-
oribus edoceri. Tanta est sententiæ semel
ab imperito apprehensæ pervicatia, ut
neq; sciat verum, neq; discere velit, quod
de Asclepiadis sectatoribus pronunciauit
Galenus lib. i. de naturalib. facultatib.
c. 13. Eiusq; rei rationem explicare in-
promptu est, atq; numerato, quia levia
ingenia, cum nihil habeant, nihil sibi de-
trahunt, magno ingenio multaq; nihilo-
minus habituro, conuenit etiam simplex
Veri erroris confessio, ait Celsus lib. 8. cap.
4. Et verissimum est, quippe soli sapien-
tes **VERVM** cupidius adfectant, reli-

qui umbram sapientiae captant, maluntque
videri, & tanquam κόρυδοι inter indoctos
φθέγγεσθαι. Sapientes vero βέλτιστον κερτῆς
εἰς laborum suorum dirigunt ad investigan-
dam veritatem, quam invenire se posse,
non sine causa, & doctissimi & antiquis-
simi sunt diffisi, quod omnis cognitio mul-
tis obstructa sit difficultatibus, involu-
taque in ipsis rebus obscuritas, & in judici-
is nostris infirmitas. Ipsa igitur veritas,
ὡς αὖ φησὶ τὸ χεῖμα (quomodo expingitur in
piscatore Luciani) nullo negotio potest de-
cipere, & dum per angusta & iubrica via-
rum ducit vestigantem, solet intricare sa-
pientissimum quemque, ut is dubio colore
deceptus, quando arbitratur se inter ma-
nus arripuisse pulcerrimam veritatem,
opinionem pro veritate arripuerit, est e-
nim veritas, Virgo ἡ γυμνή, καὶ ὑποφάλαγξ ἄει ἐ-
δολιδένυσσα.

Hoc ipsum ut minus attendunt im-
periti, sic diligentius observant periti,
quos

quos usus edocuit, ne quidquam humani
à se putent alienum, sciant potius in lubri-
co pavimento nihil facilius esse, atq; labi
& corruere, discant modestius sua aesti-
mare, humanius aliena de aestimare. In-
deq; sapientes præcipiunt temperantem
animi moderationem, ne elatus adsur-
gat, & sublimiora de se sentiat, magis in
studijs homines timor, ait Plinius jun. lib.
5. epist. 17. quàm fiducia decet. Et quæ
studiorum fiducia, quæ so, cadet in sapien-
tem? pernoctat ille naturam Veritatis,
eamq; à mortalibus vix per nebulam ad-
spici, ne utiquam ignorat; Imò vix multo
tempore, jugiq; diligentia, ac frequenti me-
ditatione notabilem reddi fugacissimæ
Veritatis semitam, habet exploratissimū;
atq; populares ^{ὄρεσθαι} ridet, qui sapientiam
ex machina conantur excitare, atq; ad di-
cti & operati studijs liberalibus, putant
se uno die plus atq; eodem impetu confice-
re, integriusq; perficere, quam quisq; sapi-
entum

entum vel longo spacio conficeret, perficeret. Sed quantum inter Alcestidem fuit & Euripidem, de quo inquit Valerius Maximus. lib. 3. memorab. c. 7. alterius fecundi cursus scripta, intra primas memoriae metas corruerunt, alterius cunctate stylo elucubratum opus, per omne ævi tempus plenis gloriæ velis feretur, &c. tantum hodie & semper interest, inter plebeia deproperata, & exasciata scripta doctorum, illa uno momento oriuntur, & non alio momento flaccescunt, hæc genium habent, omni tempore victura. Atq; hoc est, quod eruditæ cunctationis grande perhibetur autoramentum, & commodissimè adhibetur tum ad imperitos coarguendos, ut desinant tumere, tum ad comprimendos malos, si qui sunt (sunt autem non pauci) in doctorum ordine, ut desinant improbius invidere, vel etiam insectari.

Equidem dolendum est, doctos reperiri,

periri, quibus res una voluptatum est, a
lijs doctis insidiari, aut illis contradicere:
decebat doctos fraterno amore unitos a-
micus vivere, reque apertius comproba-
re, se solos mortalium, Veritatis & Virtu-
tis esse cupitores acceptissimos: decebat
hoc, at quid fiat, res manifestaria est, &
dentatae chartae, passim volitantes, liqui-
dissime loquuntur. Cæterum, quis nescit?
fratres etiam sæpè multumque exoptant
omnes magister, atque frater ma vult extraneum,
quantum vis sibi inimicum, aliquid habe-
re de bonis patris, quam quod frater plus
eo habeat unum iota, Verbis Magdaleni
p. I. de num. testium. lim. I. cap. 16, n.
140. & iisdem repetijt Michæl Aguir-
re p. I. responsi pro reg. Portugal. n. 40.
Nihil itaque mirum, si doctiores nonnun-
quam eruditæ decentiæ obliuiscantur, &
se recordibus rixis ineptissimi commi-
tant, & ne unus alio indoctior pueretur,
malunt contēdere de ficu, quam Veritati

concedere, maximè cum nunquam desit
honestus rixarum prætextus. Nam
quod Guil. Postellus scripsit in præfat.
lib. 2. de orbis concord. eam esse ambiti-
onis naturam, ut sub specie pietatis, velu-
ti per cuniculos, in fraudes ruat, obijciatq;
periculis, & invidia, quibus se bene vel-
le consultū simulat, &c. hoc nimis verum
esse, cotidianis documentis admonemur.
Nunquam ulla in scholis, ulla in foro
suscepta est disputatio, nisi ob pietatem,
qua motus disputator debitum voluit
præstare veritati patrocinium, justitiæ
subsidium, humanitati favorem, errantiq;
adversario viam comiter prælucere. Cer-
tè bonum factum hoc laudaretur, si dis-
ceptandi labor eo fine dirigeretur; at qui
crebrior observatio est, latere sub istius
modi speciosis titulis vitium perniciosiss-
imum, vel ambitionem, vel rixandi libi-
dinem, illam ferè accendit materia ad
tractandum proposita, hanc proritat tras
Etate

Etate materiae modus, utraq; sumit inci-
tamentum ab invidia. Invidiam vero
intelligit Socrates, & praeclaros invidiae
fontes, ambitionem & calumniam, quan-
do conqueritur apud Platonem in Apolo-
gia, se *σοφῶν ἀγροῦν τε ἐφθίον* consumi, ut me-
rito Apollonius Thyanæus statuerit, re-
censente Philostrato lib. 1. ca. 22. sapien-
ti majus periculum imminere ab invidia,
quàm vel naviganti à tempestate, vel
prælianti ab hostib9. Atq; hanc fœuissimã
bestiam gloria vincere, difficilimum est
inter mortales, ait Micipsa Salustij vin-
cenda tamen est, siquidem volumus à
præsentaneo malo sapientem asserere, me-
mores, quod tria ex veteri præcepto præ-
standa sunt ut vitentur, odium, invidia,
contemptus, monente Seneca lib. 2. epist.
14. quodq; enitendũ, ut invidia in auctore
infidum recidat, eumq; urat, ac gravius
torqueat, juxta Satyricum:

Invidia, Siculi non inveneri tyranni

Tormentum majus.

A 5

Idq;

Idq̄tum demum procedit, si nos invidia præstantiores ostendimus, ut invidiæ avertendæ haud suffecturum videatur, quod simplicior vetustas credidit, ^{Φέρον}
^{χοι} unicum invidiæ esse, si in sinu sibi quisq̄ despuat, notante Scholiaste Theopocriti ad idyllion 5. vel etiam quod superstitiosa cohors Iudeorum substituit suū קריאת שמע matutinis & vespertinis horis recitandum, vel deniq̄ cuncta septuagintiariorum amuleta non proficient, si solide virtutis, absolutæ eruditionis gloria defuerit, qua sola vincitur invidia, ne sapienti noceat, verum soli invido sit exitiosissima. Inq̄ eam sententiam frequens est allegatio versuum ab Alano Parisiense conditorum:

Nil aliud, nisi se, valet ardens Aetna cremare,
Sic se, non alios, invidus igne coquit.

Planè ut eruditæ soliditatis gloriam obtineamus, iuvat diligentius præcogitare, humeri nostri quid valeant, quid ferre

re

re recusent: nec enim omnia possumus
omnes. Quantum est? homo scholasti-
cus de politicis rebus edisserit, hic si poli-
tici invidia attingitur, neque mirum est,
neque durum, aut insolens: invidet poli-
ticus eam animositate scholastico, qui
alios limites ausus est invadere: at non
invidet solum, sed etiam infeliciter ausa
nullo negotio comprimit. Nam subli-
mes materiae, sublimium ingeniorum exi-
gunt tractatores, ait Cyprianus in pro-
log. serm. poster. cum non facile de arti-
bus iudicet, qui artes ignorat. Atque huc
pertinet, quod recitat Columella lib. 1.
de agricultura. c. 3. Pœnos, gentem acu-
tissimam, dixisse, imbecillio rem agrum,
quam agricolam esse debere. Nec aliter
fieri potest, si maiora viribus audemus,
quam vis amittamur sedulo, quin tandem
viribus defecti cogamur *γρωσισμαχέιν*. Con-
venit itaque materias deligere, quibus
superesse licet, easdemque non limis oculis
inspice-

inspicere, sed multo tēpore cogitare, quid
de ijs sit existimandum: & quia dies di-
em docet, & ἀδριανὸς φησὶν δεικνύει. sunt sapientio-
res prioribus commodissimum est, cogita-
ta nonum supprimere in annum. Ita memo-
riæ proditum legitur apud Plutarchum
in lib. an Atheniens: bello &c. Isocratem
Rhetorē (suerunt alij alioquin hoc nomis-
ne clari philosophi, autore Mureto lib. 1.
election. c. 1.) suum panegyricū, unam ora-
tionem vix quindecim annis absoluisse,
quo etiam tradiderunt Cicero lib. 2. de
orat. Quintilianus lib. 10. ca. 4. & extant
similia monumenta apud classicos scri-
ptores quam plurima, omnia verò stabili-
unt Sophocleū, illud φησὶν οἱ παλαιοὶ οὐκ ἴσφα-
λεῖς. τὰ ἀσφαλέστατα autem sola proficiunt ad
removendam invidiam à sapiente, qua
remota tutus est à morsibus adversario-
rum, & gaudens malefactorum calum-
nias potest deridere.

Deniq̄ ex his manifestum redditur,
non

non de nihilo esse, quod superius me alle-
gare memini, quando monui, eruditæ
cunctationis autoramentum & perstrin-
gere oculos plebeios, & quam doctrina so-
let habere invidia, eam penitus placare;
hoc certe in loco altius fuit repetendum,
ut ad æditionem huius deproperati quan-
do in vitus ferme protrudor, quid animi
mibi sit, Nobilissimi & amicissimi com-
militones, recelligatis. Animo iam dudum
prospicio malesanam invidiã, aliq̃ in vi-
debunt, professoria voce ^{τὴν ποδιντὴν} recita-
ri, aliq̃ damnabunt extemporanei discursus
farraginem, ac vitiatam discurrendi
rationem improbabunt. His quod reponam,
haud invenio, sed nec dispicio quid
reponendum, cum mihi meæq̃ causæ ipse
diffidam. Appello autem vos, Nobilissi-
mi amici, vos familiariter meministis, me
superis mensibus, & illis præcipue tempo-
ribus, quibus cogitationem curamque de
munere publico, de oratione habenda, a-
lijsq̃ gravibus rebus suscipere debebam,
unicum

unicum hoc animo meo fauentius agitas-
se, quomodo irreducem viam ingressus de
sponsa alibi conditione perfruerer, & ve-
rè tunc ubi erā, non eram, ubi non eram, i-
bi erat animus. Vix paucis diebus, ante-
quam publicis solemnitatibus indictum
tēpus appeteret, hæc qualisqualis politici
discursus exercitatio inter plurimas me-
as occupationes nata erat, eaq; suo loco re-
citata, nec ego aliud putabam fore aut o-
ptabam etiam, quàm ut ipsa recitatione
consumeretur: adeoq; indignam quæ scri-
beretur, eandem obiter memoria comple-
xus, cupiebam, ut in auditorum animis
exolesceret, ne scripta forsitan in aliorum
manus incideret, meaq; negligentia me-
moriā referret. Cæterum omnia hæc be-
nè provisā, cotidiana amicorum inter-
pellationes irrita esse voluerunt, petie-
runtq; ut *ἱστορησάμενος* illius discursus, pro
tempore, properiter delineatā, curatius in-
tueri, & inde retexere studerem, quæ pu-
blica solemnitate perorassem; nec petere
desistēs

desliterant, & urgere, usq̄ dum petitis an-
nui, & operi ad insectationē calumniosā
satis exposito timidius successi. Timidius
dico, *μὲλα σκεπτός ὄνομίζων* depudui, n. qui me
tot tantisq̄ difficultatibus obnoxium ipse
dereliqui, atq̄ malui fautorū meorum ad
lubentiam sectari, quā erudite perfecti-
onis gloriam, ad elidendas fraudes canum
meorum (ita D. Hieronymus) diligentius
affectare. Reliquum ergo est unicum
κρησφύχεται, perturbatricem omnium rerum,
calumniā, exoremus, ut sileat, quā qui-
dem ego hac simplici erroris confessione
placare cupio, submo vere nō audeo, &c.
Vos autem (quorum nominibus
scriptum hoc pertextum est) gloriæ &
immortalitatis candidati, à vobismet
ipsis, & à vestris majoribus nobilissimi,
amici colendissimi, qua fiducia scriptum
hoc fauentys vestris inscripsi, nullatenus
ignoratis, animum in vos meum imitus
inspexistis, ego in me vestrum scio, & gau-
deo, atq̄ hoc sequestro quidlibet auden-
dum

dum duxi, certò mihi adpromittens, nec
vos meo unquam amori, nec me Vestro
concessurum. Macti animis este, & vos-
met magnis rebus seruate, & quod faci-
tis, semper cogitate illud Apuleij in lib.
de deo Socratis, si laudas aliquem, inquit,
quia generosus, parentes eius laudas, &c.
sed si eum laudas, qui bonis moribus, &
artibus doctus & valde eruditus, quan-
tum homini licet, tunc ipsum virum lau-
das, quia nec à patre hereditarium, nec
ætate mutabile, nec à corpore caducum.
Vos igitur pergite, conantibus vobis Dis
vinum auxilium feliciter occurret, absti-
nebit à vobis manus suas fortuna, nec in
vobis potentiam suam, nisi ea parte, qua
prodest, ostendet, idq; vobis, Genti vestre
ac Patrie, auspiciatissimum ut eveniat,
precor religiosissime, opto felicissime. Va-
lete. scribebam anno 1597. 8. Calio

Octobr. quo die ^{ca. x. h.} vesper-
tino occidebat.

A. A. M. M.

πρόγραμμα invitatorium

DECANVS

COLLEGGII PHILO-
SOPHICI

FRIDERICVS TILMANNVS

V. I. D. Publicus historiarum Professor,
purioris Philosophiæ studiosis
candidatis S.

Vnt quos pluteum cadere, diffidere
Phæbo,

Quos verbaq; tenero supplantare
palato,

Tantum iuvat, incuria turba sophi-
starum;

Non hi satagunt pectore prouido suorum,

Dum quæ sua sunt, quærere cessant cerebrosi,

Et quod vitium uitij omnibus pudendum,

Rident, alijs pascere barbam sapientem.

At quis sapientem putat hunc, inter aënos

Fratres (miserum) deuia qui somnia captat?

Aut anthericum falce metit & desipientem

Hûc rectius inscribis; at haud minus occurrunt,

Qui Carneadis dogma secuti logicorum

Tricas studiosas intricare capessunt;

NON & HOC sophi dicere; uerum nihil ultra.

Solus sapiens persequitur commoda vitæ,

Et corcula rem pressius omnem meditantur,

Contortula temnunt, hominem perficiundi

B

Dun-

Duntaxat anhelant studium, dispiciuntq;
Quæ frangere possunt animum, quæ stabilire.
MENS ebria, turgēt nimum, forte secunda,
Si Diua tonat, se nimum comprimit, atq;
Nunquam scit habere modum, nunquam stabilitur;
Ergo hanc medicare cogitant, quippe vident,
quām

Non fors, animus fallat, & improvidus erret.
MENS artibus instructa bonis, inuida spernit,
Et sufficit ipsa sibi, nescit creperas RES;
Fons est veluti illimis, & argenteus undis,
Quem Naiades udo pede circumdare gaudent,
Gaudent Dryades, numina syluestria Fauni;
Illo videas fonte latere quidquid æther
Nutrit, omne quod refugus complectitur
orbis;

Præsentia cum præteritis glutine docto
Iunguntur, & aduersus acumen lucumonis,
Sic conficiuntur, ut futura repræsentent;
Hic conspicitur, quæ via producat ad astra,
Quæq; summet orbis numeris, sidera circis
Definiat, anni volucres terminet axes?
Quid nō? MINOR INGENIO EST NATVRA
SVBACTO.

Ex quo cluit æterna MAGORVM incluta Virtus,
Laudataq; Chalcidio, secretior athli
Norma; Splendet haud cognitus ignis supe-
rūm? illi

Mox conijciunt esse diem, qui vehat ortum
Regis Israelitidum: ô dignissima dicta
Vestri studij præmia, diuinaq; mira,
Vos, ô, DEVS adduxit ad infantile Christi,
Et iussit, ut exurgeret ex sophia nomen,
Nomen celebre, ac perpete quod vigeret æuo;
Atq; hoc manet & vos sophiæ cupientes, vos

Macti

Maſi ſtudijs pergite, ſuccedite cœptis,
Oſtendite, quàm nil ſapiente maius; ultrò
Maſtabimus emeritis vos honoribus (nam
Ambire decet quas meruit gratia laudes)
Si quo ſpacioſum rutilans Cynthia cœlum
Decuſſat, id & vos ſpaciũ ſciatis eſſe,
Quo nomina ſunt ueſtra mihi edenda; paratum
Memet facilemquẽ ſinguli inueniant, faxo.

πρόγραμμα futura renunciationis.

DECANVS

COLLEGGII PHILO-
SOPHICI

FRIDERICVS TILMANNVS

V. I. D. Publicus hiftoriarum Profeſſor,

virtutis ac bonarum arti-

um ſtudioſis S.

Qui teretes aures habent, atque intel-
ligens iudicium, vel ſola oratione cuius-
iusque indolem, ac naturæ decora
ſuſpicioſiſſimè ratiocinantur: præterquam
enim quod Soloni apud Laërtium λόγος εἶδαν
λογος ὤν appellatur, etiam ipſa verborum concinne-
nitas, & ſtructura, latentis adfectus conti-
net indicinas, ut aurium δοκιμασία, ne Spiritus
tui Sancto quidem viſa ſit de nihilo, dum

B

2

Iobua

Iobus memorat, aures *δοκμαζειν λογης*.
Est verò multa varietas orationum, nec eodem ordine omnes censi possunt, nisi casum rationi, fortuita exquisitis coequare velimus, & iudicij integrioris subsidia reiicere. Nam sæpè multum ꝑ cernimus euenire, vt oratio auribus nostris lenocinetur, sed nihil complectatur, quod miratione dignum videri possit. adeoq; & Heraclitus apud Polybium, auritos testes nimiooperè non celebrat, ut etiam illis multum detrahat; Idque inruentes legum Academicarum conditores, æquissimè iusserunt, nec omne punctum alienis auribus & commendationibus ij deferant, penes quos scholasticorum honorum distributiones tempora esse voluerunt; quippe intellexerunt, quàm sit intutum, & perniciosum, temporaria ingenia ecclesijs & rebuspub temeriter obtrudere; cum diurnitate pertracta semper sit animaduersum, istiusmodi *ῥεπουμειθες* proterva audacia, status sacros & ciuicos foedissimè conturbasse. Sanciuerunt ergo, prudentia dictante, ut scholasticorum honorum candidatos nō tantum commendare sit necessum opera boni viri vicaria, sed insuper constituerunt, vt de meliore nota commendati, publicè, priuatimque audiantur, & illorum profectus, adfectusque, in studia liberalia,
penis

penitissimè exploretur, Nempè non fuit
prudentissimis nomothetis ignarum, præ-
meditata verba sæpius fallere, atque in erro-
res deducere auditorem; ac συζητήσεως cura-
tius instituta nihil latere frunt, omnia de-
tegunt, ac certissima quæq; de studijs cuius-
que pollicentur reipub. pollicita etiam fide-
lissimè repræsentant. Hanc viam insistere
iussi, audivimus candidatos nostros, viros
reuerendos, doctos atque honestos, eorum-
demque studia omni favore ac promotione
dignissima esse deprehendimus, & æ-
quissima ratione decrevimus, conspiran-
te totius nostri collegij sententia, emeritis
honoribus condignos maclare, tum ut vir-
tuti sua tribuantur præmia tum ut alij ad
parilem virtutis æmulationem prouocen-
tur. Quia verissimum est illud Cassiodori
lib. 2. variar. 16. quod nutriunt præmiorum
exempla virtutes, nec quisquam est, qui non
ad summam nitatur ascendere, quando irre-
muneratum non relinquitur, quod consci-
entia teste laudatur. Constituimus autem,
candidatos nostros solenni ritu in magistros
Philosophiæ promouere, ad proximū Mar-
tis diem; eaq; promotio, ut sit conspectior,
velint omnes omnium ordinum Studiosi ad
indictum diem publicis solennitatibus inter-
esse, se, suaque & commilitonum studia,

Academiae nostrae fata, ac totius reipub. incolumitatem, Deo pijs precibus commendare, id verò est, quod diligentissimè contendimus. P. P. 3. Id. Martij anno 1597.

A. A. M. M.

De rerum publicarum

everfionibus, exercitatio politica ante publicam renunciationem solemniter recitata.

Qui à primis mundi originibus, & ultimis horarum initijs, ad nostra usque secula cursus rerum, euentorumque consequentias, diuturnitate pertracta, studiosius notauerunt, verissimū esse deprehenderunt, ac animis omnium diligenter insigendum censuerunt *ισοπεινὸν* illud *ἀέλωμα*, quo constructur; *nihil novi esse sub sole*; omnia veterum temporibus notata, deplorata, detestataque mutatis personis subinde alio ævo renasci, vel potius reciprocare, nec vnquam Fato dispari ætatem ætati successisse. Vidit hoc mortalium sapientissimus Solomō, viderunt sapientes ethnici, quos inter Thucydides meritissimè numerabitur, cuius lib. 3. idem effatum verbis non obscuris perscribitur, perscriptumque omni dierum momento euidenter sanè confirmatur, Experimur quo.

quotidie omnia in peius ruere, sublapsaq;
reuerſi, ſentimus fatiſcentis ac præcipiti
impetu ruinam minitantis ſeculi noſtri pe-
ricula, quæ nemini noua inauditaque prius
videri debent, ſingula ſatis uerulta eſſe cõſtat,
etiã herocis tẽporibus cognita, à quib. tandẽ
in noſtri æui maturitatem eruperunt, tantoq;
ſpacio perennârunt. Animaduerſum tamen
eſt ex ſolicita temporum collatione, non
eadem ſtudia vel uirtutum vel uiciorum,
omnibus ætatibus floruiſſe.

Non equidem ſenſu uulgaris, quem
plurimi conſingunt, & ſtatuunt, prima
ſecula fuiſſe aurea, ubi intemeratam pietatem
homines coluerunt, atque ſine ulla *diæptor*
auras vixerunt, omniumque rerum copia ab-
undârunt, uſque dum ultima coeleſtium ter-
ras Aſtræa reliquit, irrequieta facinoroſ
ſorum malitia indignius coacta, ut paſſim
huius memoriæ apud autores mentio inijci-
tur, Platonem in Critia & Cratylo dialogis,
Auguſtinũ 3 de ciuit. Dei c. 10 & c. Nos uero
hæc incorruptis rerum geſtarum monu-
mentis tradi, ne utiquam concedimus: atque
eſſe Poëticiſ fabulis ſimillima, haud magno
negotio poteſt oſtendi ex grauiffimis ſcri-
ptoribus, qui vno ore omnes ac conſpirante
ſententia poſteritati propagârunt, primum
hominum genus nihil prius habuiſſe, quam
obuios quosque ſpoliare, diripere, occidere;
Hæc fuerũt primæui ſeculi præclara facinora,

hæc aureum nomen, integramque iusticiam
meruerunt, nempe ferrei homines ius atque
æquum viribus determinârunt, teste Plu-
tarcho in Theseo, Cæsare lib. 6. belli Gal-
lici. Strabone lib. 8. & 16. Dominetur aure-
um seculum in concionibus, iaceat in iudi-
cijs, valeat in opinionibus, & sermonibus im-
peritorum, ab ingenijs prudentum repudie-
tur, rectius illi sentiant, & verius cum histo-
ricis, quibus persuadere difficilimum erit, &
quantum recolligo, impossibile, vt Scy-
thismû (ita tempus appellari à cataclysmo,
quod decurrit vsque ad præputium, dispu-
tauit ex Epiphanio Goropius lib. 4. origin.
fol. 431.) non dicam singularibus, saltem
ut statuunt lenioribus virtutibus emicuisse.
Sed illud nō inuiti admittent, alio atq; alio
fonte semper geminas virtutes, ac vitia di-
manare; eoque pertinet quod veteres apud
Suidam mundi tempora sic distribuuerunt,
ut præcipuis animæ humanæ viribus tribu-
ta respondeant. Plato enim tradita antiquiorum
secutus, triplici differentia animã distin-
guit in *νεμεσικὴν, θυμικὴν, & ἰσθμικὴν*,
quæ licet subtilius tractentur à Physicis, hi-
storicis certè in hoc satisfaciunt, vt distinctas
assumant, & quamlibet earum tractu aliquo
temporis principatum inter homines obti-
nuisse, solertissimi contendant. Prima igitur mun-

mundi ætas cupiditatibus mortalium præ-
lata fuit ἡγεμονίῃ omnesque pulcrum existi-
mârunt sapientia & astutijs excellere, inna-
taque vanitate aliqui magicas etiam disci-
plinas usurpare cœperunt, ne portentosæ
artis semina seculo illi defuisse posteri infeli-
ciores mirarentur; varias artes inuenire, in-
uentas perpolire, politas perficere, perfe-
ctas cum quam-plurimis communicare, hæc
sola tum vitæ precia erant, hæc diuina pro-
merita; hæc tibi, Iuppiter, Mars, Phœbe, vos-
que cæteri, locum inter deos conferebant,
si credere est Clementi Alexandrino in pare-
nætico & Tatiano in orat: ad Græcos, qui-
bus accedit Plinius, quando deorum nomi-
na ex hominum meritis nata esse confirmat
in lib. 2. natur: hist: c. 7. hæc in supersti-
tiosam admirationem rapiebant omnes, me-
tum incutiebant, amorem instillabant, &
nihil non poterant extorquere.

Repræsentaret illa ætas Poëticiis carmini-
bus commédatum seculum, quod aureū per-
hibent, si absq; eo esset, quod primæua
mundi tempora se ultra cataclysmum expor-
rigunt, & circa Nimrodi imperium fermè
desinunt: Antequam aquarum eluiones
ingruerent, vitamq; vniuersæ carnis vora-
ginibus suis absorberent, quam studiosi fue-
rint seculi illius homines & operosi in arti-

bus excogitandis, restatur Iosephus lib. 7.
antiquit: c. 3. post diluuium Noamum agri-
culturae, posteros magnificis structuris exci-
tandis incubuisse, Veritas Biblica eloquitur.
Atq; hi ipsi omnes magnis ingenijs ornatu
maxima vitia aluerunt, meritasq; poenas,
contumacia peccandi grauiter cumulas,
diluvio, & linguarum confusione, vindicibus
luerunt atrocissimè: stupidi homines, & rusti-
ci, valdè flagitiosi esse nequeunt, magnis in-
genijs magnæ virtutes aut vitia inesse
consueuerunt, vt est apud Platonem, & inde
recitauit Plutarchus in vita Demetrii, idemq;
autoritate indubia adseruit in lib. de Iside:
AEgyptios diris deuouisse deliciarum inuen-
tores, quas primùm ostensas à summis Genijs
probabile est, cum non quæuis deliciae ibi
dem intelligantur, sed illæ tantum, quæ ho-
minem sollicitare possunt, ne obuia terræ
munera, gramina, glandes, natiuosque fru-
ctus sequiore animo depascat, malit cocta,
sale condita, & alia quibus pollucibiliter vi-
vi solet. Sic vaferrimos, astuta calliditate fal-
laciissimos fuisse primos homines, nemo du-
bitat, & allegato loco Iosephus conqueritur
primi pondera, mensuras & vniuersa scelera-
tissimarum insidiarum euerricula in vsus
humanos inuexerunt. Hæc aureo, fictoque
seculo minus conuenire apertissimum est.
Medi-

Mediam ætatem mundi occupavit *Jovianus*
quæ bella acerba, diuturna que & omnium
maxima accendit, homines beluino more
per agros hinc inde sparfos, in vnam socie-
tatē coëgit, leges imposuit, imperia peperit,
constituit, prolatauit; nam domesticum im-
perium à politico diuisas habet rationes, neq;
ante Nimrodi grasaturas politicum fuit im-
perium, primus ille regnum condidit, &
ciues, qui ad arma eius se contulerant, fortiter
hostibus profligatis defendit. Non seculo
huic bellica tela, non ardor belligerandi de-
fuit, omnia apud omnes ad vnam belli glo-
riam referebantur. Hinc vetus, & æui belli-
cosissimi placitis accomoda, formula gratu-
landi ad Romanos transijt, de qua Seneca
lib. 9. epist. 67. Romani enim sanguino-
lentis ex acie redeuntibus gratulaturi, solem-
ni verbo dicebant; *maesti esse virtute: nec opi-
nabantur decus alienæ virtutis, sola forti-
tudo virtutis nomen sustinebat, tum apud
Græcos, qui Martiam virtutem (quomodo
indigitatur ab Apuleio, lib. 10. & Ammiano
lib. 28.) vnam omnibus præstare credebant,
atque verbum *ἀρετήν* *ἀπὸ τοῦ ἀρεῶς* à Marte deri-
uatum, de fortitudine tantum & bellica præ-
stantia exaudiebant, sicuti illa verborum prisca
vetustas custoditur à Thucydide lib. 2.
& 4. Diodoro lib. 11. biblioth. & lib. 3.
Tum*

Tum apud Romanos, qui fortitudinem comitesque eius, magnitudinem animi, gravitatem, patientiam, rerum humanarum despicientiam, vnicè admirabantur, testimonio Plutarchi in Coriolano, & Iustiniani Imp. in pr. Nouellæ 69. ac virtutem à viribus denominatam, (si fides Tullio habenda in 2. Tuscul. quæst:) ad hanc sententiam, interpretabantur, quasi viri propria maximè sit fortitudo, reliquæ virtutes, viro & foeminae communes. Eaque belli ac Imperij cupiditas non vnâ vel alteram gentem clabat, omnes eadem cupiditate detinebantur, vno ~~furore~~, què Bellonæ virus tinxerat, eodemque impetu vitam prodigebant, omnes adæque summa adfectabant imperia, & bellica quidem virtute adfectabant; sed dubia incertaque fortuna, aliæ magnis ausis exciderunt, & internecino bello perierunt, aliæ ad Monarchiam euectæ, tantum Majestatis splendorem ægrè potuerunt sufferre, quin fors, campi domina, insidias sublimitati Monarchicæ strueret, diuque summis stare negaret. Ita Assyrios Persæ, Persas Græci, Græcos Romani de imperatorio solio deturbârunt, donec gubernationi *домкн* successit *императорскн*, idque factum circa ætatem Theodosij imperatoris existimauit multa, doctaq; pars historicorum, quibus etiam ad-

sistit

listit Dominus Philippus in Locis tomo op.
1. fol. 283. certè si non conuenientibus oculis
intuemur in corruptum seculum superæ æ-
tatis, cogimur antiquius paullo seculum
ἐπιδουμνικῆ adsignare, vel M. Scauri ædilita-
tem, quam ciuiles mores maximè prostrauis-
se, queritur Plinius lib 36. natur. histor. c. 15.
vel imperatoris Augusti tempora, qui pri-
mus gloriari solitus est se *γνῶστο* & *Ιαρεντιαν*
Romā accepisse, sed eam *ἀδύτου* siue marmo-
ream relinquere. Verè marmorea, in qua
ciues omnia voluptatibus metiebantur, nec
patiebantur vllam luxuriantis reipub. men-
suram inueniri; imò & alias gentes in pari-
lem ruinam secum traxerunt, infecerunt af-
fines populos, ut hodiè blandissima domina
voluptas, perpetuæque eius sociæ, incuria,
& fucata virtutum species, omnium genti-
um, omniumque rerum solæ potiantur.

Sanè multos reperiri, non nescio, qui
iactuose bellis & nostris, & maiorum nostro-
rum, eandem dominandi libidinem præte-
xunt, neque me contradictorem ij experien-
tur, & sine ullo veritatis detrimento
concedi potest, quod magnificè illi volunt
cæterum ipsa dominandi vitiosaque titilla-
tio, qua multi animum ad bellica consilia
adijciunt, pura puta est *ἐπιδουμνία*: vel vanos
titulos alienæ potentæ aucupantur, vel sese
oble-

oblectant imperij diuitiarumq; suarum am-
plitudine: si qui veram fortitudinē sequun-
tur, & de Repub. constituenda, ferendis
moribus, legibus constituendis inter sub-
ditos & hostes, præclare laborant, pauci ad-
modum sunt, plurimiquē opinantur forti-
tudini satisfactum, si corpora hostium vin-
ciant, at ego, nisi animus hostilis vincatur,
fortitudinem non animaduerto, animi quo-
que deiciendi sunt, si solidæ virtuti volumus
inhærere, consilio Polybij lib. 13. & alibi
canit Claudianus,

nulla est victoria maior.

Quam que confessos animo quoq; subiungat hostes.
iungat hostes. Romani olim hac justitiæ pro-
pugnatrice vniuersum orbem sibi subiu-
gârunt, quos DEVS æterno munere, velut
alteram lucem rebus humanis dedisse vide-
batur, dicente Plinio li. 27. natural. histor. c. 1.
nostra ætate lux illa rarissimè splendet in
bellis, & bellatores principes ferè sunt diui-
napáβd@ τῆ δουξ, pleraq; occasione, insidijs,
proditionibus, pauca virtute conficiunt. Quis
nostra ætate hostem admoneret, de cau-
dis insidijs? admonuerunt Pyrrhum Ro-
mani, ac maluerunt virtute quàm infi-
dijs vincere; Hannibali quoque infensis-
simo Romani nominis hosti, metum demere
studu.

studuit Scipio, & persuadere, nihil periculi
ab Romanis, iam conciliatis cum Carthagi-
nensibus, ei esse metuendū, testificante Livio
lib. 5. dec. 4. hodie alijs morib. vivitur, omnia
iam dudum ætatem *ἰσχυρῶς* occupavit,
veraque fortitudo refrixit. Esto, quod Con-
stantinus, Justinianus, alijque Græcorū Imp̃p.
de hostibus suis clarissimas reportârunt vi-
ctorias: Esto etiam, quod Helueticus miles
annis ab hinc 120. argenti & stanni differen-
tiam ignorârit, autore Cominæo lib. 7. esto,
quod Carolus, inclutus heros Germanorum,
qui magnus usurpatur, item Henrici, Ottho-
nes, Friderici, Carolus V. bellorum fulmi-
na, bellicis gestis clarissimi, fortuna cōsilioq̃
inviçtissimi, omnibus heroibus superæ
ætatis sint comparandi, multis etiam antefe-
rendi: certè temporis vitium intercurrit, ne-
que sinit æqua lance horum prælustria facta,
cum illorum facinoribus conferri. Illi vni-
cam fortitudinem, atque rempub. respexe-
runt, at nostri heroës vel religionis propa-
gationem, vel amissorum recuperationem,
suorumve tutelam, cogitârunt. Romani
vllis limitibus rempub. suam arctari nega-
bant, Alexandro unus non sufficiebat or-
bis; nostri verò terminis suis contenti le-
nioribus virtutibus semper studuerunt.
Multa

Multa insuper à soliditate virtutum aliena
ipsis temporum necessitatib. coacti indulgere
necessum habuerunt, quæ ex eorundem
scriptis constitutionibus curatius recolligere
iuvat equidẽ, sed hoc loco prolixius reci-
re, haud quaquam satis opportunum est: v-
num ex omnibus allegasse, puto esse suffi-
cientissimum. Castra inde dicta Seruius in lib.
3 AENEID, v. nos castra mouemus, &c. su-
spiciose contendit, quasi casta, quod illic ca-
stretur libido, siquidem meretrices ab ex-
ercitu Romani submouerunt, nec foeminis
licitum fuit castra intrare, idque multis do-
ceri potest ex antiquitatibus, & innuit Are-
thusa in epistola sua ad Lycoram, quando
hisc e querulis verbis loquitur apud Proper-
tium.

Romanis vtinam patuissent castra puellis,
Essem militiæ sarcina fida tuæ.

Non hinc de legis militaris ratione inquirã
pluribus, quam subesse grauissimam sciunt
politici, nec ignorant Physici, omnesque qui
fatagunt vnum robur corporibus suis sume-
re, ij deprehendunt *σπίματα ὅσιν συντήρησις* v-
nicum esse roboris conseruandi præsidium,
suadentque illa satis probabiliter disputata à
Plutarcho, in libro *περὶ ὑγιεινῶν*, & Porphyrio
lib. 1. de abstinentia ab esu carniũ; at, hac
æui vitiositate quis tantum præsidium, atque
singul-

singularem bellicæ virtutis tutelam, quis
inquam, cogitat, aut cogitandam credit? a-
nimaduertamus *Προφυλακὴν*, corruptelam,
quæ militum focarias profitetur, mox Anto-
nini temporibus, vt apparet ex l. 2. C. de do-
nat. int. vir. eaque tantas vires acquisiuit, vt
militarem venerem castrensibus flagitiis præ-
fidere, scripserit verissimè Arnobius lib. 3.
aduers. gent. & si nostri seculi moribus es-
set describenda, lenius diceretur, venerem
Præsidere castris nostris, quid enim inausum
est nostris gregariis militibus? virtus mili-
taris creditur, gnauiter vasculo præliari, hor-
tos saltusque muliebres depopulari, cuiusmo-
di amatoriam militiam suis expinxit colori-
bus Apuleius lib. 2. metamorph. Cordatis
principibus non potest illa lasciuens petu-
lantia non displicere, ac sæpius omnem la-
pidem mouerunt, an possint tantam scemi-
neam mollitiem animis militum suorum e-
ijcere, veluti notauit Brotus lib. 7. chron.
c. 75. de Henrico Aucupe, qui copias du-
cturus in hostem truculentissimum & nume-
rosissimum, Hungaros, seuerissimè meretri-
ces castris exesse iussit, vt illarum exilium
militibus illicium esset virtutis excolendæ.
Atque vtinam castigato pectore principes
tantum facinus laudatissimi herois imitaren-
tur, haud dubiè plurima discrimina euita-
rent

C

tenē

rent, in quæ præcipitantur ab insanis mi-
litibus; & vnâ cum illis, & totius reipub.
ancipiti periculo foedissimè corruât. Corru-
ptus enim animus militum ad militarem
fortitudinem est ineptissimus, cû is, cuius a-
nimus luxurie, cõtumacia, amore co-
ruptus est, ne quidẽ seruilem personam possit obire
in priuata familia, atque ea propter præto-
rium edictum ad istiusmodi corruptores ex-
porrigi notius sit ex l. 1. §. fin. l. 2. de seruo
corrup: quàm ut allegari debeat; verissimũ
esse, nemo bonus paterfamilias diffitebitur;
Desinamus igitur mirari, quo abierit, &
virtus & felicitas Europæa, quis non videt
exercitus nostros constare ex magna parte
militum, quorum animus amore, contuma-
cia, luxurie est corruptissimus; numquid
hisce libidinum mancipijs patriam, aram, &
focos tutò committere poterimus? num-
quid hi defendent, qui curatore ipsimet e-
gent? Scilicet istis moribus viuatur, quos in-
lectari facilius est, quàm corrigere, nisi ali-
quis totum ^{ist. Supra modum} seculum velit extirpa-
tum.

Quod non illo intellectu penetrare debet
in animos nostros; quasi maioribus debitã
laudem præripiamus, fuerunt certè & ho-
diè multi (rumpanatur licet illa nupero scri-
ptori Italo) vigent heroes animo viri prin-
cipes

cipes, nec vnquam Germani ullis gentibus
concesserunt; teneamus ergo quod dictum
est, eo referri oportere, vt nobis communi-
um temporum impedimenta ob oculos pro-
ponat: quemadmodum media ætate mundi
vix vna, aut altera gens propter luxuriam
immoderatam damnabatur, pleræque belli-
cis virtutibus intentæ; ita vltima mundi æ-
tas vix vnã aut alteram gētem solidis bel-
lorum virtutibus nobilitat, pleræque occul-
ta quadam *ἐπιθυμία* illectæ, molles, vel iucun-
das animi oblectationes, vel blanditias le-
ctorum, lautitiarumque cupidius sectan-
tur. Non tantus animorum ardor, non
tantum robur corporis apparet, tumultu-
antur plurimi, bella gerunt paucissimi;
imò horribile inuentum bombardarum
iam pridem militari fortitudini exilium in-
dixit, & præualuit, ut imbellis strenuum,
timidus magnanimum traijciat, sternat, oc-
cidat. Hæc seculi nostri virtus est, hæc
fortitudo, nec vlla fortuna potest allegari,
bonam, malamue intelligas, parum inter-
est, in omni fortuna, nunc maior *ἐπιθυμία* ap-
paruit, nunc minor; semper & vbiq; volu-
pras, etiam inter Turcos, Scythas &c. prin-
cipem locum obtinet, nec hodiè tam belli
amor; quã mercaturæ dominatur, eiusq; do-
minium

minium quolibet anno ingrauescit. Quid
Iudæos euertit? vana Monarchiæ politicae
persuasio: quid Cimbrorum? barbaricus fastus,
quo omnes tanquam viribus inferiores, lon-
gissimè à se spernebant, idem Arionium
prostravit, multosque alios regnis suis exu-
it, & tamen nonnihil militaris animositatis
spiravit, à qua abductius recedunt nostra se-
cula, quæ male sana stoliditas, & incuria in-
fatuauit, vt nemo publica, quilibet sua sal-
tem procurare satagat, communium malo-
rum planè incuriosus; namque ex nostris
voluptatem capimus, quam nos ex publicis
percepturos esse, ignavissimi desperamus.

Num ignoramus Valerij Maximi moni-
tum, lib. 5. memorabil: c. 6. salutem Reipub.
omnium priuatorum salutem complecti?
stante Reipub. omnes ciues stant, cadente,
cadunt; scilicet imperitum vulgus ignorat,
praesentia duntaxat intuetur, de futuris ni-
hil sollicitum, solius sapientis est, non tantum
videre, quæ ante pedes sunt, sed etiam futu-
ra, adeoque nos omnes, quotquot sapientiæ
operis increscimus, præcipuè decet futuro-
rum considerationes solidius exquirere, &
Minervæ ad Telemachum verba ἴδὲ τι σε
χρὴ νηπιῶας ὀχέειν, ἐπὶ δὲ ἐτι τηλίκῃ
nobis dicta putare, ne vulgari sensu de rebus
maximis sentiamus, sed constanter nobis
per-

persuadeamus, nihil hac effæta & delira mun-
 di senecta vel ab ordine nostro præstantius,
 nihil magno Genio dignius, nihil totius rei-
 pub. commoditate vtilius posse dici, quæri,
 definiti, atq; si quæeratur de rerump. euer-
 sionibus & cõuersionibus: hoc imprimis tem-
 pore, quo lacera nostræ Germaniæ atq; vix
 pendula membra, indolentius miseramur,
 aliq; opinionibus suis lasciuientes cum vulgo
 conspirare, & auream felicitatem nostro
 seculo adpromittere non desinunt. Scitè illi
 delirant, dum mores æui nostri componunt,
 cum laxiori veterum Romanorum & Græ-
 corum disciplina, & felicitatem nostram
 ἀπεριμετρίτως καὶ ἀδύνατος deprædicant; Germa-
 ni scilicet tantis prauitatibus obnoxij non
 sunt, quantis olim veteres, quis Apicius po-
 pinæ scientiam inter Germanos professus
 est? istiusmodi professorem Roma habuit,
 monente Seneca in consolat: ad Albinam
 c. 10. quis *καυδὶκὰ*, retrolegenda carmina in
 Germania vnquam publicauit? euulgata fu-
 isse vetustis seculis testatur Athenæus lib: 13,
 dipnosoph. c. 27. atque notus est Martialis
 versiculus, *nec retrolego Sotadem comedum*, nempe
 ea metris inerant pudica, quæ ne honestos
 oculos offenderent, inuerso ordine erant le-
 genda; Istiusmodi dedecora non extare in
 Germania haud opinor virtutis amor facit,
 post Dei benignitatem prouida cura ma-

gistratum, qui talia audentes exquisitissimis pœnis coercent, & ne talia audeant, edictis atrocissimis facinorosos durissimè compescunt. Cæterum edictis quid opus esset, si animus virtutis amore flagrans in ciuibus deprehenderetur? noluit Solon ferre legem in parricidas διὰ τὸ ἀπειπίσαι, referente Laertio, maluitque incredibile scelus, & ultra audaciam positum, præterire, quàm, dum illud vindicat, ostendere, posse fieri, verbis Senecæ lib. 1. de clement. c. 23. Nostris seculis si Solon viveret, facile intelligeret, nihil nobis inausum, intemeratumve superesse, nullum hodie crimen singulare est, omnia, etiam immanissima, hodie sunt factis vulgaria, frustra que est, quod credidit Plato, & rogatus quænam ad suæ ætatis homines facta esset accessio, respondit; μὴ ἀσχύνεσθαι κακῆς ὄψεως: nostris certè temporibus ista dici nequit accessio, dici debet perfectio. Ostendunt enim hoc, & planissimè confirmant, durissimæ leges, eæque sanguinariæ omnes, quæ iustissimis rationibus proditæ, passim extant, at frequentias scelerum, & iniqui pernicaces subditos loquuntur; Non aliter, ut multitudo medicorum, & miranda pharmacorum varietas luculenter arguit ἀσωτοτάτης ciuitatis incolas; ita

ita legū exacta durities haud fallaci indicio
prodit mores subditorum, qui nostro auro
eis vniuersum peuenerunt, ubi etiam rigidissima
durities vix tot sceleratis suffectura est, cum
plurimis peccandi facultas, paucissimis vo-
luntas absit peccandi, omnibus ferè
adsit politicorum vitiorum inscientia, quan-
do sub specie honesti ciuilis latent insidiæ
perniciosissimæ, easque nemo imperitorum
animaduertit, nemo cauet, omnes laudant,
sequuntur, amplectuntur, optima spe sufful-
ti, nihil inde euenturum, quod reipub. pos-
sit nocere, omnia in eiusdem stabilitatem
muniendam optimè cessura. Errant ve:ò,
gramiasque passi nequeunt præuidere ma-
la futura tanquã longinquius posita, & perpe-
tuam præsentis stabilitatis, sortem vanissimè
sibi despondent; Ego ne de singulis agam, v-
niuersè loquar; non esse eandem omnium
regionum, rerumque publicarum conditio-
nem, lubens concedo, itaque totius orientis
natura est mollior, quam occasus, ut Syros
ipsa natura leues, ac pronos ad res nouan-
das ædidisse existimetur, secundum Hero-
dianum lib. 2. & sunt alia aliarum regionum
ἐπιχόρμια vitia, quæ quando minus frequen-
tantur apud Germanos, non ideo feliciores
Germani erunt putandi, vt vulgus arbitratur,
sed vestigia eorum non leuiter expressa,

molitionesq; possim apparere, pluraque in-
dies aliena irrepere, id verò detestandum,
& ne fatalem periodum patriæ nostræ præ-
cipitent, sollicito animo subuerendum est.
Semper enim ita habitum est, obseruatumq;
quod omnis euersionis certissimum sit præ-
nuncium; *temeraria patrij moris mutatio*; Hæc
Græcis, hæc Romanis extremam perniciem
intulit, vt Tullius *πολιτικῶν περὶ* ediffertat a-
pud Augustinum lib. 2. de ciuitat. Dei cap. 21.
hæc ne nostris larib. eandem vim adhibeat,
pietate, & maturo consilio prouidendum est.
Neminem nisi valdè excordem politicum,
vitia patria non detestari, certissime constat;
ea enim est hodiernis institutis nimia vestitus
indulgentia, ut pudor nullus sit census suos
corpore ferre, ludum jocumq; fuisse dicamus
oportet, quod vetus Germania in vestibus
variavit, præut insana est nostri seculi pro-
digalitas: accedit petulans lasciuia, omnes
ordines Germaniæ nostræ foedissima luxurie
diffluunt, inde creatur auaritia, ex auaritia
erumpit audacia ad omne nefas, patriæ pro-
ditionem, innocentum oppressionem aliq;
innumera, & deterrima vitia; vanitas etiam
grauitati & constantiæ inimica omnium fer-
mè animis, quod dolendum est, sese insinu-
auit, hæc pietatem, omnesq; bonas artes
corruptit, noua & insolentia malumus, trita
& ex-

& expedita negligimus; is omnium doctissi-
mus (cæterum bene habet) perhibetur, qui
ἀπίπεσ ἢ ἀδόξος ἰσοθέσας inuenire valet,
utilia vitæq; politicæ commoda qui tractat,
ferè spernitur. Sic mores exteri saltem pla-
cent, imò & barbarici nostris comtiores vi-
dentur, retro gradiendo olim nemo Germa-
norum credidisset posse cuiquam haberi ho-
norem, licet ea consuetudo sit antiquissima,
apud Persas solemniter usitata, ut liquet ex
Ammiano lib: 18. è quibus eandem accepe-
runt Turci, referente Lipsio cent. 1. epist. 30.
& Busbequio epist. 1. indeq; in Germanos
deriuata, hodie apud multos inualuit, & in-
ter primaria nostri moris, æuiq; connume-
ratur. Atque hæc ipsa vanitas omnium a-
nimos deprauat, & glaucomata obijcit gene-
rosissimis quibusq; ne verã & inadumbra-
tam virtutis eminentiam aduertant, vnde o-
riri instabiles animorum motus, discordes
consultationes, & summam denique infeli-
citem consequi necessum est. Tantis ergo
vitiõnitatibus communium tempo. um obfes-
si recogitare debemus, hisce allatis *σῆμα ἀγι-
φραδὲς* annotari, quo extima *πρὸς ἡμᾶς* nostri
æui sese conspiciendam præbet, & monet,
ut memores simus veriuerbij historici, nihil
noui sub sole esse, neque dubitemus, quæ
corruptelæ pessumdederunt respub. toto
C 5 orbe

orbe celebratissimus, quod eadem fatales
periodos iam iam instare Germaniæ nostræ
apertissime denuncient. Quia verò de fa-
talibus periodis tam variæ sunt doctissimo-
rum hominum, tamque discrepantes senten-
tiæ, ut tanta quæstio, quæ ad agnitionem
futuri periculi commodissima & ad mode-
randam rempub. necessaria est, nondum
fatis explicata possit intelligi, curæ precium
erit, eandem paullò alius repetere, & quid
de ea statuendum relinquatur, non tam ora-
tione elaborata, quam simplici discursu (nec
enim res meæ, iam nunc intricatissimæ, a-
liud ferunt) brevissimis, sine *κρίσεως καὶ λόγων*
ὑποθέσεως aperire.

Igitur, quod bene vortat, ne *ἀσυνεία καὶ*
σκότῳ se quis deceptum conqueratur, sed *ἵπε-*
νitus prospiciatur nostræ commentationis
κρινόμενον, sciamus, nos hoc discursu periodum
fatalem appellare, tempus à Deo præfinitum,
intra quod Respub. vel convertuntur, vel e-
vertuntur. Nec enim existimandum est, casu
fortuito genus humanum in vnam rempub.
coivisse, DEVS ipse autor & fundus omnis
politiciæ societatis verissime nominatur, &
ea propter *μυρίσων ἀγαθῶν αἰετοῖς* audit ab Aristo-
tele lib. 1. politic. c. 2. idemque respub. à se
institutas liberrimè conservat, destruit, inno-
vat, immutat; ille excindit gentes, ille abie-
ctissimas ad culmen summæ potestatis evehit
hic

hic Annibalem manu quasi reprehendit ab
everfione vr̄bis Romæ, ac interuocione am-
pliffimæ civitatis, quam innumeris civibus
omniq̄ue flore iuventutis viduârat, fataliter
abduxit, hic alas addidit Romanis, eosq̄ue
ita animavit, ne innatam magnanimitatem
dimitterent, & Terrentio Varroni ex clade
Cannenfis cuius ipfe maxima caufa fuerat, re-
deuntî gratias agerent, quod de Repub.
non desperaffet, testimonio Livij lib. 2. de
ca. 1. 3. Nempè fatum summæ Reip, nondū ad-
venerat, quo appropinquant, omnia peflu m-
iverunt, non magnitudo animi, non bellica
gloria, non numerus militum, non quidli-
bet aliud fatalem ruinam potuit impedire.
Varias hæc lubricantis fortunæ viciffitu-
dines, qui p̄fius cogitatas examinarunt ad
lancem verbi divini, examinatasq̄ue cum fe-
rie hiftorica præcipuorum regnorum folertius
contulerunt, ij deprehenderunt, non de ni-
hilo videri, quod veteres tradiderunt,
Rempub. à vita hominis non effe abfimilem;
vita hominis in perpetuo motu eff, nec un-
quam quiefcit indeq̄ue varias *τὴν μεταβολὰς* iu-
ventutem, adolefcentiam, fenectam acce-
lerat, ut recte Stoici pronunciarint apud
Senecam, epift. 39. neminem eundem effe
in fenectute, qui juvenis fuit, neminem
effe manè qui fuit pridè, corpora enim
nofta rapi fluminum more, &c.
eadem

eadēque causa mortis morborumque alumna
constituitur, ut inepti sint, qui animæ no-
stræ in ergastulo mortali vitam perpetuam
optant, ineptissimi omnium qui pollicentur,
veluti sua ætate seplasiarium quendam
philosophum fuisse memorat Galenus in
lib. *περὶ τῆς μαρτυρίας*, qui medicè viventibus vi-
tæ perpetuitatem insulsissimè despondit.
Nec aliud in omni Repub. videmus accidere,
quælibet in continuo motu temporum ma-
gnāq; rerum maximarum perturbatione ver-
satur: ut politicum quemcunq; Reip. mode-
ratorem oporteat Proteum imitari, ac per-
varias figuras sumere, siquidem velit varijs
fluctibus agitatum Rempub. prudenter ad-
serere: Tanta est in Repub. de morum varie-
tate diversitas, inquit Cassiodorus lib. 12. va-
riar. 33. ut nemo valeat leges defendere, nisi
terror videatur aliqua temperare; ut ægris
non una causa salutis est, alter cibus reficitur,
alter per abstinentiæ beneficia, hic lauacra
mollia, ille ferrum quærit ad vulnera, &
varium poscit remedium diuersa qualitas
passionum: sic qui populis præesse cogno-
scitur, non uno consilio præditus inve-
nitur, feroces districtione premendi sunt,
mansueti civiliter admonendi, dolosi cau-
te, simplices sub lenitate tractandi sunt,
Hæc ille, quæ & nos edocere possunt mul-
tiple

triplices subditorum impetus: atque eos
observare decet imprimis politicum, omnes
quidē hac accuratione observabit, ne nesci-
us reprehendatur, quod observatis ex multi-
potente suo pectore conveniens remedium
non adhibuerit, idque temporum rationibus
convenientissimum adhibere debet, tem-
pora enim imprimis variant consilia, tem-
poribusque increfcit subditorum audacia,
temporibus decrefcit, prout quatinque Rem-
pub. sua Fata urgent, neque finunt ut ea-
dem semper Reipub. facies appareat, verūm
faciunt, vt decurrentibus temporum spacijs
adolefcant, iuxta & senescant imperia, tan-
demque emoriantur.

Planē humani corporis mutationes
non tantum periculosaē sunt praesertim si
κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνης mouentur, Hippocrati
observatum in sect. 2. Aphoris. 57. sed etiam
cursu suo plurima adducunt, abducunt, quae
actu ipso prius non conspiciebantur. Nonne
quotidianis indicis liquidum est, prode-
untibus annis hominem puberem & in-
uestem discerni? vocem ambiguam asperari,
totum corpus solidari, aliasque notas de qui-
bus edisserit Albertus magnus lib. de anima-
libus 5. tract. 2. c. 1. aetatibus singulorum
quis non sentit imprimi, aut potius inscribi?
cui nō accidērent periculosissimaē mutatio-
nes subitaneae? praesertim si acciderunt,
quatin-

quando οἱ κατὰ τὴν κρείσιν ἀλλοιώσεις totum ho-
minis temperamentū immutaverunt, ætas ve
puerilis in juvenilē, juvenilis in senilē trāsīit,
idq; quando contingat, nihil attinet hoc lo-
co scrupulosius movere (ab alijs enim vari-
ant, nec invicem satis concordant Medici,
ut videre licet apud Fuchsum lib. 1. inst.
medic. 3. cap. 5. Macrobiū lib. 1. somnij
cap. 6.) iuvat saltem exemplo corporis hu-
mani mirabiles rerumpub. vices paulò con-
sideratius attendere. Nam eadem fata ma-
nent unum quodlibet imperium, atque in
aperto est Romanæ reipub. infantia sub Ro-
mulo, pueritia sub regibus, adolescentia sub
Coss. virilitas à Livio lib. 9. decad. 1. collo-
catur in annum urbis conditæ 435. qua æta-
te nullam fuisse virtutum feraciorem, ve-
rissimum dicit, quippe iisdem & proximis
temporibus plane se ad virilia studia Romani
formavêrunt, exercitati ab Annibale, Phi-
lippo Macedone, Antiocho, Perseo, & alijs
omnia viriliter magnoque animo sustinue-
runt, constituerunt, perfecerunt. Verum enim
vero, hæ ipsæ μεταβολαὶ τῶν ὀρέων & variantes
Romani fati vicissitudines non fuerunt sine
acutissimis paroxysmis, quis enim nescit
quæ ab omnibus quotidie allegantur irru-
ptiones Gallorum, urbis direptionem, at-
que

que incendia, Cannensem cladem quis i-
gnorat? Ut morbi in corpore humano produ-
cuntur vel à causis externis, nimio solis ar-
dore, frigore &c. vel ab internis, videlicet
κακοχυμία & πληθώρα, indeque mortis exple-
mentum acceleratur: ita & morbi morteq;
rerumpub. quippe hostes externi rempub.
infestant, intestinæque seditiones internis
morborum causis non ineptè conferuntur,
utræque enim corpus: sive hominis sit, sive ci-
vicum, inficiunt, conficiuntque; utræque
conciuntur ab ijs, quorum beneficio alitur,
ac conservatur corpus quibus enim alimur,
iusdem, si iusta quantitas, aut qualitas, vel
etiam politica prudentia defuerit, interfici-
mur; utræque aliquamulto tempore colli-
guntur, sensim progrediuntur vitalia depas-
cendo, ac quando invaluerunt, grandi im-
petu corpus prosternunt; indeque quod ma-
ne viget, vesperi morbidum, mortuum, ni-
hil, deprehenditur, ita etiam qui servus
heri, hodie solers & seditiosus tyrannus ha-
betur, ut his verbis Nicephorum imperii
incubatores alloquitur Irene apud Eutro-
pium lib. 23. in f. Sic stupidum, ut vi-
debatur, Bruti ingenium ad facinora
regia non potuit obbrutescere, & reipub.
admini-

administratores reges eiecit à finibus populi
Romani, sic aliæ discordiæ alias respub. ex-
ercuerunt easque vel conuerterunt, vel eu-
erterunt, tum quoad administrationem,
quæ, inuicem differre sciunt politici, & tra-
didit Bodinus lib. 2. de repub. 2. & 6. Pertie-
nent autem & huc commodissima ratione
possunt reduci conuersiones rerumpub. quæ
haud procul sunt à periculo, quando status
Aristocraticus in Monarchicum, Monarchi-
cus in Democraticum conuertitur, ferè sem-
per anceps discrimen subesse solet, id quod
Critia apud Xenophontem lib. 2. his verbis
detegit, *πᾶσαι μεταβολαὶ τῶν πολιτειῶν θανατηφόροι.*
Parum abfuit, & Iulius Cæsar euertisset
rempub. Romanam, quæ ad ἀκμήν prouecta
non ita pridem incipiebat repuerascere, ac
senilibus viribus iam effœta neque sapiebat
τὰ πολιτικά, neque sentiebat; eamque Iulius
Democraticam cōuertere laborabat in Mo-
narchiam, animaduvertebat enim senilem
rempub. curatoris alicuius egere, quæ mul-
torum insidiis exposita sibi met amplius con-
sulere haud quaquam valebat, nec tantum
pacis intererat, ut voluit Tacitus in princi-
pio libri 1, historiar. verum erat necessita-
tis, alienum auxilium accedere, idque cum
Iulius circumspiceret, seipsum grauissimis
periculis exposuit, quippe multa cæde, lu-
brica

brica fortuna omnes status rerumpub. impelluntur ad conuersionem, quam ut boni ciues auerfantur, ita mali improbius amant, nescientes morbum graphice suis coloribus expictum à Polybio lib. 6. & quasi nauseantes præsentis boni fastidiunt, singulosque futuri articulos se scire, videre, tenere, opinantur, eoque auidius expetiscunt, & quæ tranquilla repub. se consecuturos esse desperant, commota repub. se affecuturos esse, imperitissimi confidunt. Hinc quando manifestum redditur, præcipuam esse hominis & Reipub. congruentiam, vniusque hominis haud disparem esse conditionem, quæ est plurium in vnam rempub. sociatorum, minimè absurdum videri debet, quod politici viam medicorum insistant, & vtriusque σοφαστικῶς de vitali & verè fatali periodo hominis, atque reipub. inquirent.

Quamuis autem philosophi vetustiores ambiguè disputarunt de vita hominis, omniaque casu nata esse, ac cæco impetu ferri consenserunt Epicurei, quibus Pittacus quoque adstitit, dum fortunæ scalam dedicauit apud Mitylænos, ad significandum eius repentinam ἀνω ἔκ κάτω μεταπτώσιν, vt annotauit Aelianus lib. 2. var. histor. c. 29. sustulerunt nempe οἱ δόλοι αἰτέπων καὶ ὑπερόπλαι εἰσθέτων opinionum, omnem Dei providentiam, neque

D

vllum

ullum vitæ aut mortis terminum à DEO
præfinitum esse crediderunt; vitam, mor-
tem, bona, mala, omnia omnibus casu acci-
dere, fortunæ temeritatem, non mentem
aliquam intelligentem hæc singula dispensa-
re: At tamen eruditi sanioribus præceptis so-
phorum attentius paullo cogitant divinam
providentiam, quippe cernunt motuum or-
dines, & gratas temporum vices, cernunt
vindicem injustitiæ. Nemelín, καὶ τῶν μεγάλων
ἀδικημάτων εἶναι μεγάλας πικρίας, ut Herodotus
loquitur lib. 2. cernunt excitari magna inge-
nia, ad magnarum rerum procuraciones,
quæ καὶ δαίμονα excitari, monuit Pindarus o-
lympior. ode 9. eaque omnia ut nimiam ad-
mirabilitatem faciunt, ita divinam providen-
tiam luculento testimonio confirmant. Ea-
que providentia vitam hominis, ac mortem
præcipue attinet, cum homo præstantissima
sit creaturarum, & φιλόζωος DEVS plurima
divinitatis suæ dona homini communitet,
hanc quoque bonitatis significationem non
invidet, ut summa humanæ vitæ procu-
ret, & determinet. Terminum ergo sortis
humanæ innuit Epicharmus, quando apud
Clementem Alex. Strom. 6. hominem vi-
vere & valere testatur, numero, atq; ratione:
ratione, ne seipsum prodigat; numero, ne
immor-

immortalia speret, sed quotidianis precibus
DEVM obtestetur, ut ille nos omnes diri-
gat, ne nostri infortunii principes autores in
nostras clades ruamus; quin potius insu-
rrentem & benè commonentem Spiritum
audiamus, ac sequamur, quem hisce verbis
γνώρισον μοι κύριε τὸ τέλος μου, notificare velis,
domine, finem meum, in clamat Regius psal-
tes in psalmo 38. v. 5. & Moyses psalmo
90. v. 12. nec obscuro argumento ostendunt,
numero divino res humanas describi, & de-
terminari; quem & literis sacris destituti,
perferre possunt, si fata non quorumlibet
hominum, sed mirabilibus gestis clarissimo-
rum curatius observant; Nonne eorum ple-
rique scansili lege annorum climactericorum
fata sua compleverunt? quàm gratulatur sibi
Augustus imp. apud Gellium lib. 15. noct. c.
7. quod communem & haud dubiè fatalem
omnium seniorum *κλιμακτήρια*, annum 67.
evaserit? certe annum hebdomaticum 77.
æque climactericum evadere non potuit. Sic
multi reperiantur quibus vna eademq; dies,
& natalis, & emortualis contigit, idque in
Alexandro magno, Pompeio, Platone, ve-
rum evenisse, notavit Plutarchus lib. 8.
symposiac. cap. 1. Tantorum virorum exi-
tus Deo curæ esse, nemo, qui sanus est, dubitat,

D 2 adco.

adeoque DEVM certo quodam dierum quasi
delectu significare, penes se solum, omni-
potentissimum, & sapientissimum, arbitria
humanorum residere, omnes sani nobiscum
profitentur. Cæterum ex eisdem planè indi-
cijs, quæ docent esse fixos mortalis vitæ ter-
minos, aptè & conclusè deducimus, esse
certas etiam & fixas rerumpub. periodos;
demonstrat hoc scriptura sacra, tum plu-
ribus in locis, tum præclarissimum est ex-
emplum apud Daniele c. 5 v. 25. vbi de-
scribitur Regius $\kappa\acute{o}\mu\theta$, quem interurbavit à
rege visa manus, quatuor Hebraica verba pa-
rieti illinens, quorum lectio, Chaldaicis &
Hebraicis literis non admodum differenti-
bus, haud tam obscura fuit quam interpre-
tatio, veluti D. Hieronymus, ibidem ad-
monet; Atque inter illa verba bis repetitum
extat $\text{N}\ddot{\text{M}}\text{N}\ddot{\text{M}}$ & declaratur à Propheta per
illud denotari, quod DEVS *numeravit* Per-
sicum regnum, atque dinumeratum comple-
verit; Ex quo consequitur, esse aliquem fa-
talem terminum imperiorum, qui si nullus
esset, imperiorum anni haud possent nume-
rari, & innumeri nullo determinato fine
concluderentur. Atqui finitos rerumpub.
terminos & scriptura diuina loquitur, &
communis probat experientia. Nemo tam
magnus est, cui fatalis fortuna nocere ne-
queat.

queat; jaſtabat equidem Apries, Aegyptio-
rum rex, nullum nec Deorum, nec homi-
num ſe regno poſſe priuare, & Dionyſius ſe
tyrannidem ſuam adamantinis vinculis mu-
niuiſſe gloriebatur; exitus verò docuit, quã
hi imperiti fuerint humanarum rerum æſti-
matores, periit vterque ſuo fato, ille ſtran-
gulatus, hic regno priuatus; nosque illo-
rum caſibus admoniti, diligentius intueamur
fatalia præcipitia imperiorum, quæ ad di-
uinam prouidentiam reuocata, ſuis termi-
nis circumſcripta ſentiuntur, atque omnia
terminum ſuum quando contigerunt, in la-
pſum prona corruunt, neque ſinit Deus vl-
tra terminos à ſe conſtitutos quidquam ten-
tari a malis imperatoribus; imò vt graviori
lapſu reſpub. in meritam ruinam trahatur,
iſte iuſtus vindex ſcelerum, tales euehit
principes ad Reipub. adminiſtrationem, qui
ineptis conſilijs pueri, timido animo fæmi-
næ, impetu plebeio ſerui ſunt, & mancipia
fœdiſſimorum vitiorum. Accedit etiam,
quod fata rerumpub. ominoſis diebus com-
mendantur; ita II. Auguſti Romanorum
maximas clades, Cannenſem & Varianam
fecit reciprocare; ita 29. Auguſti nunquam,
felix aduerſus barbaros purpurauit Chriſtia-
no exercitui, licet idem à bello Liguſtico
tertio ſacerrimus fuerit Venetis, referente

Sabellico lib. 3. ennead. 2. atque iisdem Vene-
tis kalias Calendas esse faustissimas, diutur-
no usu observatum esse, comprobatumque
scribit Egnatius lib. 2. histor. Ven. c. 3. Ita
Athensenses sæpissime Quintiles Nonas sen-
terunt infautissimas, victi ad Chæroneam,
victi ad Cranonem, si fides habenda videtur
Plutarcho, in vita Camilli; & ne aliena ar-
cessere cogamur, hodiernū diē quot principi-
um (quorum vitam respub. vivit) cædibus
nobissem existimatis hunc diem veteres Ro-
mani parricidium appellârunt, teste Sucto-
nio in vita Iulij c. 88. atque appellationis
causam à fato Iulij Cæsaris deduxerunt, quod
& mansit Valentinianum, & alios plurimos
ferali hoc die fataliter peremptos. Atque
hæc omnia fortuito eventu accidisse, ut per-
suaderi mihi nolim, sic nequeam, si velim.
Denique facit momentum. haud ineptum,
quod ex aliarum rerum collatione ad perio-
odos fatales adsumitur, & coniectarium esse,
facile perspicitur; sunt enim loca fatalia, in
quæ exercitus ducere fatale est. Stella vo-
catur notissimus mons Asiæ, ad quem de-
latus Pompeius & Mythrdates, Tamerla-
nes & Bajazeres parva multorum annorum
decora, vno conflictu perdiderunt, idque
observavit Iovius lib. 2. elogior. Videlicet
esse divinam *ignominiam* nemo ignorat, indeque
Roma.

Romanis Cresiphontem transeuntibus, fata-
le periculum imminerebat; Ungariam quoque
limitem defixum fore Turcici furoris sapienter
adfirmavit divus Lutherus; eoque respexit
Xenophon, quando eleganter ait lib. 7. hi-
stor. Græcor. de Lacedæmoniis, qui devi-
ctos hostes imprudentius persecuti, victi sunt,
ἡ δὲ πόλις ἔσθλην ἔδειξεν ὅτι οὐκ ἔμελλεν εὖ ποιεῖν.
Atque frequens observatio est, ad fatalia lo-
ca commeritas poenas divinitus quasi referri,
cuiusmodi exemplum legitur in 3. regum 21.
v. 19. ubi Ehas vindicem iram Dei denunci-
at Achabo, eum periturum, canesque san-
guinem eius devoraturus, quo loco prius
hauserant innocentem sanguinem Nabothi,
idque divino consilio contigisse in fine eius-
dem libri planissimè describitur. Nec ad-
modum dissimile est, quod de ultione Neo-
ptolemea notavit Pausanias in Messenicis;
Neoptolemum Achillis filium, qui senem
Priamum altaria ad ipsa tementem traxit,
& in multo lapsantem sanguine nati *ἰφ' ἰφ' ἰφ'*
αὐτῶν mactavit, paribus poenis iugulatum cir-
ca aram Delphicam periisse. Denique esse
fatales duces, in perniciem alicuius gentis
natos nemo ignorat; quales se Scipio-
nes luculentissimè repræsentarunt, ijq; fatis

D 4 Char-

Chartaginesium appetentibus, ad excidium populi, reipub. urbis, quasi à Deo destinati videbantur; & planè ad eundem modum se habuit fortuna Caroli magni, aduersus Longobardos, Sarracenos & alios populos, ut eum diuinitus ad illa bella conficienda natum esse, omninò fateri cogamur. Quis etiam nescit *pallidam mortem Sarracenorum*, nempe Ottonem? quis ignorat Sclauorum terrorem, videlicet Henricum Leonem? & quis alios? omnes maxima fortuna, & incredibili successu stupendos nec ignorare possumus, nec vulgaribus viris annumerare debemus. Quæ omnia penitissimè nobis persuadent, ut idem de tempore fatali statuamus, idque à Deo dinumerari, ac numeratum summas reipub. sternere exploratissimum est, ut veteres quælibet numero suo perfici dixerint, & numerum precari consueuerint, teste Catone, apud Nonium Marcellum, quippe *τοῖς καὶ οὐκ ἐχέοντο, καὶ κατὰ τὸ πάντι πρᾶγματι ὑπὸ τοῦ θεοῦ.*

His itaque declaratis haud incommoda ratiocinatione definimus, duces illos verè fatales non quouis tempore excitari à Deo, cum illo duntaxat tempore florescant, quod alicui reipub. genti, ciuitati, fatale euenit; vbi noua succedit quæstio, quodnam sit illud tempus? Magna quæstio, ad lapsum lubrica, de qua rectissimè vsurpabimus
illud

illud Siluij Alexandrini in pr. lib. 3. de pro-
 uid. Dei. mortalibus non licet scrutari arca-
 na D E I, sunt enim omnia ἀνεξεύρετα,
 & fatalis hominum imperiorum periodus in-
 exputabilis est: possumus tamen aliquid de
 ea dicere, edocti partim diuino verbo, partim
 diutinis obseruationibus instructi. Nam ut
 aliâs tralaticium est neq; omnia, neq; nulla
 omnibus conuenire, ita hoc quoq; tractatu
 intellectum est, generales naturæ terminos
 à specialibus individuorum terminis esse di-
 rimendos, illi omnibus, hi nemini extra
 individuum conueniunt. Vita enim hominis
 morte perimitur; siue illa sit ἀντόματῳ & natu-
 ralis, siue violenta, utraq; præsupponit caus-
 sam aliquam evidentem; sic gladio se in vi-
 talia viscera penetrante corporis ac animæ
 conjunctissimam unionem solui apparet,
 sic insititio calore per ætatem prouectiorem,
 virus propinatum, violentam ingluuiem, ac
 alias corruptelas extincto, διάλυσιν τε ψυχῆς καὶ
 τοῦ σώματος ἀπὸ ἀδήλων inde consequi necessum
 est; atque in istiusmodi casibus mortis caus-
 sa obscura non est, cum toti hominum gene-
 ri conueniat, & vix ullum dari possit exem-
 plum ad contrarium; Vbique præstituta
 generali mortis causa mortem ipsam conse-
 qui licet, quod etiam morti deuota pectora
 neutiquam ignorant, sibi que mille moriendi
 occasiones patere gratulantur, quàm piè

sentiant, non disputo, vir certe fortis & sapiens non fugere debet à vita, sed exire, inquit Seneca lib. 3. epist. 24. Atque hac ratione capitale supplicium, quod in nos omnes meritisimè constitutum est, generali termino absoluitur; sed præter illum alius est specialior, isque si quando bina venena iuuant, si morte non naturali, nullis nempe euentibus causis mortis, si iuuenis homo latente morbo denascitur, lucidissimè appareret, illustriusq; diuinum iudicium conspicietur, omnesque fateri coguntur, terminum mortis à Deo cuique indiuiduo constitui, quem quando attingit, subito idè flaccescit & emoritur. Illud sanè non ignorandum, quod ad hunc modum Deus terminum indiuidualem figit, vt eum perpetuò alliget ad terminum naturæ generalem: fortè Deus alicui indiuiduo ætatem satis numerosam despondit, certe eam nunquam ἀπλῶς despondit, heluetur, scortetur, agat quid velit, omnis sponso consistit sub vulgari cautione, si naturæ humanæ terminos non excesserit; quod si ergo gulosus additæ cautionis immemor, humanæ naturæ terminos negligit, & se abdomini natum esse credit, naturam suam, quæ paucissimis contenta est,

plura

plurimis onerat, nihil mirum accidit, quod
primæuæ iuuentutis flore emoritur. Nemo
equidem, nisi suo die moritur; interim ad-
uersissima causa est, itane quis, cui alioquin
à Deo destinata erant multa ætatis spacia,
sua ætate se conficiat, an alijs modis seipsum
prodigaliter corrumpat, quem *in te uiciorum e-*
mori Poëtæ loquuntur, nec manibus sociari,
antequam ad metas dati aui perueniat, sim-
plicior uerustas credidit. Planè non diuer-
sum putabimus de rebus pub. nam & hæ du-
plicibus terminis sunt circumscriptæ; specia-
les sunt, quibus aliquæ v. x primis lineis &
rudimentis designatæ corruunt, aliæ iam
quidem absolutæ suapte gravitate & ponde-
re fatiscunt; generales perpetua regula con-
tinentur, omnem rem pub. omni tempore
ruituram, in qua vel imperantium vel ob-
temperantium discretionibus sollicitissimè non
custodiuntur, vel custodiæ p. *hæc pru-*
dentia & quoad consiliandum, *quo*
ad exequendum improbissimè de. *ruun-*
tur. Hæc generalia dijudicare non est
difficile homini in politicis rebus bene exer-
citato: quis de repub. bene speraret, ubi
princeps apud subditum æstimatur eo nu-
mero, quo apud arithmeticos cyphra,
quæ

quæ cum per se nihil valeat, alijs tamen figuris addita summam facit cumulatiorem? increfcens fubditi potentia nunquam non occasionem præbet euerfionibus, & conuerfionibus rerumpub. idque fapientiffimè Tiberium admonuit Auguftus moriturus, testificante Dione lib. 56. Eò etiam alludit facetiffimus veteris comœdiæ Poëta, Aristophanes in Ranis, qui actus 5. fcena 4. introducit Aefchylum, repetentem veridicum dictû Perichlis incôueniens eſſe *λέοντος σκύμνον* ſiue leonis catulam nutriri in ciuitate, ſi alueris eum, erit pernecceſſarium *τοῖς τρόποις ὑπηρετεῖν* moribus leoninis obtemperare. Hoc minus prouiderunt Aſſyriorum reges, qui a potentiffimis præfectis læpius bello ſunt, & multis difficultatibus implicati: maiores etiam domos legitimos Galliarum reges de imperio deiecerunt; Turcorum denique præfectura à minimis originibus tantoperè inualuit, vt proprijs dominis, & confœderatis ſocijs fuerit exitioſiſſima. Cauſſa exitij ſi quæritur, eſt illa notiſſima; quia ruinis illarum rerump. quas ſibi ſubiugârunt Turci, fuiſſe politicam beatitatem, ex annalibus gentium poteſt confirmari, principes & ſubditi à Deo propter peccata nefandiſſima occæcati munus ſuum non tenuerunt, illi imprudenter, læpius & impiè iubendo, hi per uicaci,

uicaciter contranitando, aut malitiosius obsequendo; mirum igitur, si ex corruptissimo statu illarum rerumpub. aliud nouum sit enatum imperium? cur tulerunt potentem vicinum? cur se non munierunt aduersus fatalem illius potentiam? abfuit omnis mens politici, adfuit error, dissensio, impietas, uanitas, perfidia, auaritia, & sexcenta alia uitia, quæ fatis Asiæ, Europæ, Africæ uigentibus, fatalem interitum florentissimis regnis intulerunt. Italiæ olim populi cum Romanæ rei nimiam potentiam formidarent, meliori usi sunt consilio, & certatim initia crescentis urbis uis opprimere uoluerunt, Deus uerò *ἀλλὰ μοίρα ἴσταν*; interim præclara uoluntas illorum populorum singulariter laudanda est, qui imminetia mala prospexerunt, multaq; quæ auertere nequiuērūt, feliciter emolliuerunt? Ipsi quoque Romani non tulerunt potentiam Chartaginensis ciuitatis, Antiochi, Macedonum, &c. suæque reipub. commoditatibus maturè conlulerunt, quorum exempla iuuat conuenientius imitari, quam subscribere Bartolo, qui his uerbis iudicium suum eloquitur, l. hostes n. 8. de captiuis & postl. reuers. habemus hodiè guerram cum Turcis, sed *modicum ad nos illi*, qui foris sunt, &c. nos sanè; quantum Turcica potentia & effera rabies

atti.

attineat Europam, quotidiano nostro malo
addiscimus, & scimus illam incuriam plera-
que regna destruxisse. Idemque existiman-
dum est, quod mortiferis rerump. morbis
benè connumerentur, quælibet alia vitia po-
litica, quando princeps magis ærarij sui,
quam reipub. curam gerit, vel pacis tempo-
re non cogitat bellum, neque rempub. ad-
uersus hostiles impetus obfirmat, neque
animos subditorum pietate & iusticia tradu-
cit ad obtemperandū, hinc certè officio suo
bene non defungitur, & quin ille sub to ca-
su secum extrema pernicie rempub. tractu-
rus sit, non oportet dubitare. Ut autem
vitiatus aër minus nocet corporibus ab
humore noxio vacuatis, & plethorica faci-
limè inficit, tandemque & conficit: eodem
modo externa mala rempub. infestant, quod
si enim interiora reipubl. politicis accuratio-
nibus diligenter munita offenduntur, minus
offensio illa ciuibus nocitura est, minus prin-
cipi: at si offenditur respub. cui nullum est
domi consilium, nullum foris auxilium,
tunc grauissimus casus metuendus est, om-
neq; periculum præsentarium malū est. Ne-
que mouebimur contrariis exemplis, quæ e-
uincunt multas respub. tamen *κατὰ τύχης* vi-
guisse. non bonis institutis, vt Plato censuit
in epistola 7. & Cicero adfirmat pro Rabirio
repub. Romanam suo æuo magis ope &
auxilio

auxilio deorum, quam hominum ratione
& consilio gubernatam fuisse; idemque Ta-
citus contestatur, & notissimi sunt versus A-
ristophanis, & recitantur à Suida, quibus fa-
cetissimus Poëta Atheniensium, *δυσβουλία* pero-
stringere voluit; quia vulgari diuerbio ja-
ctabant Athenienses, fatua licet statuunt, &
væcordia, in melius attamen omnia sibi ce-
dere; Istiusmodi iactatio, si quem mouet, co-
gitare debet, quam periculosum sit, omis-
sis consuetis ad insolentia, neglectis vniuer-
salibus ad singularia respicere; nimis intu-
tum est veneno victitare, quamuis nonnul-
los fuisse, qui venenis assueti citra noxam
biberunt cicutam, comederunt napellum,
& alias species aconiti, historiae monumen-
taque antiquitatis loquantur; ita nimis in-
tutum est vitiositates corruptosque mores
ac nimiam fortunam alicuius reipub. intueri,
eamque æmulari, satis inconsideratum est,
quippe sæpius fallit & licet nullo casu
falleret, certè præceptis æmulatio satis lu-
brica videtur, cum indubia regula sit, ex
tota omnis historiae recensione collecta,
quod fortunæ fallaciter splendenti, si con-
siliū prudens desit, ingens infortunium
succedat; idque Græcos euertit, Romanos,
rerum dominos, foedissimè prostravit, omni-
busque imperijs periculosissimum exitit.

Vete-

Veteres in maxima fortuna minimam licentiam esse debere statuerunt, & ea propter insignitè claruerunt; posteris sortis faventia, incertissima herclè, abusi inlicentiosius, ceciderunt; nempe ad generalem terminum omnis reipub. nimiooperè anhelarunt, eumq; quando contigerunt infimul & corruerunt. Hic enim terminus est omnis reipub. præfixus, quod malè imperando summum imperium amittitur, ait Publius Mimus, & legitur in Ecclesiastico cap. 10. ver. 8. βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος μεταγεται διὰ ἀδικίας ἔθνη ἔθνη ἔχρηματα δόλια. Indeque facilis fuit Comineus, elegantissimi historici, politici longè utilissimi, coniectio, qua ipse diuinavit (quando quidem τὰς πολιτικὰς θεῖες τι εἶναι ἔκινθησιν, verissimè notavit Plato in fine Menonis) nimiam Caroli Burgundi, qui nominis sui fama totum orbem impleuerat, arrogantiam, perfidiam, crudelitatem, diu non duraturam; itè Caroli noni regis Gallorum impotentiam & saevitiam malè cessuram esse toti reipub. prudentes politici multo ante præviderunt.

Vbi cogitare iuuat, quod terminus hic generalis est, adeoque tantum generaliter potest prævideri & prædici; quemadmodum Medicus intemperanti mortem, ita politicus imprudenti principi exitum denunciat, vterq; termino generali, neque enim specialis dies aut hora potest determinari ex ante.

antecedente generalissimo, verum si omnino
determinandus est, specialia adiunguntur,
oportet; eaque adhibentur, vel ex indubia
conjectura, vel certissima ratione explican-
tur. Et ne longo ambitu dicam de Medicis,
quorum ars tota sollicitis divinationibus con-
tinetur, teste Hippocrate. lib. 1. de diæta,
ut illis operosum non sit cognita morbi ve-
hementia, ægri viribus, statuque ipsius ægri-
tudinis bene considerato, ipsissimam mortis
horam sagaciter præfagire: dicam paucissi-
mis de speciali politicorum prænuncio, quod
ex bullatis nugis vanissimæ Tritemij quidam
putant desumendum, eodemque autore an-
gelorum dominia esse respicienda, quasi gu-
bernante Samaële semper Monarchiæ nota-
bilis alteratio surgat, ita enim loquitur, in
lib. de septem secundis f. 11. sunt hæc om-
nia meræ vanitates, sanctique studij profa-
nationes absurdissimæ, quas politici asper-
nantur. Imò nec omne punctum Astrologi-
cis observationibus attribuunt, idque mani-
festum redditur, quando πολιτικῶν τοι, quem
scripsit bene prolixum commentarium Pe-
trus Aliacensis de concordia Astrologiæ &
historiæ, omni ex parte rejiciunt. Equidem
merito rejiciunt, cum in illo torus occupetur,
ut ostendat insignes quaslibet mutationes ab
astris præsignificatas fuisse: nec nova est illa

E

opi

opinio, quam Origeni adseribit Eusebius
lib 6. de præparat. Euang. c. 9. eumque re-
fert libro alicui comparasse cœlum, in quem
πάντα τὰ γινόμενα consignavit, & sapientibus
ad intuendum proposuit; nec aliam sen-
tentiam defendit pluribus, sed temerè alle-
gatis fundamentis Iulius Sirenus lib. 9. de
faro. c. 35. vt facilimè contrarium possit ob-
tineri, si tempus hoc pateretur induci, poti-
us est, ad politicos & historicos redeamus,
qui stellas regnorum præsidēs esse negant,
adduntq; Aliacensē in athlis exputādis sæpi-
us aberrasse, epochas temeriter excogitasse;
Risum teneatis, ponit idem scriptor a primis
mundi originibus vsque ad cataclysmum
profluxisse 1242. annos, à cataclysmo ad na-
tum Christum 3102. annos abiisse: Videte
impudentissimam audaciam, quam eandem
in Gaurico & alijs meritò politici damnant,
cordati omnes improbant, rectiusq; illi præ-
cipiunt *περὶ τῶν ἀστρονομίας* ita excolēdum,
vt intra phisicos terminos coherceatur, &
astra corporum humorumque qualitatibus
immutatis multa posse ad animi affectus va-
riandos omninò concedatur, sapiens verò
astris dominabitur, inquit Prolomæus & verif-
simum est. Quàm vanum est imperiorum ori-
gines & incrementa, decrementa item rem-
publ.

publ. censere ex verticali positu stellæ, quæ
extrema est in cauda Helices? quàm mise-
rum est, se talibus inanitatibus fatigare? &
quare non miserum? illa adsumuntur prin-
cipia, de quibus adhuc sub iudice lis est; Nos
verò hoc largiamur illis, nec nodum in scir-
po quæramus, vel alienam litem nostram fa-
ciamus; vltro demus, superiorum planeta-
rum syzygias præsignificare imperiorum
mutationes, nunquam certè speciales re-
rumpub. periodos determinabunt, quoniam
adhuc inexplicatum remansit, imò intactum
est, quæ causa sit, cur ♃ & ♀ coniunctio in II
Mauritijs sideribus Orionis, Persei &c.
circumsidentibus, tantopere Turcis & Tarta-
ris faueat, quare non Germanis, Hispanis,
aut alijs gentibus Christianorum, quibus
solis illa coniunctio anno 1526. despon-
debat, iuxta decreta Astrologorum, victo-
riam & felicitatem: cæterum euentu lubrico,
tristissimo certe exitu, cum eodem anno, Au-
gusti die 29. Ludouicus Vngariæ Rex,
multaque millia Christianorum sint profligata,
cæsaque à Solymano Turcarum
imperatore. Itane consulemus reipub.
nostræ, si tam incerta sequemur?

E 2 neque

neque mirum; ignoratur enim, quem potius ducem sequi debeamus, an Ptolemæum, an Paulum Alexandrinum ille lib. 2. quadrip. c. 2. igneam triplicitatem septentrionalibus, hic in instit. artis apotelesm: (atq; ab illius partibus stat tota fermè schola Arabum) orientalibus attribuit, vt arbitrarium videatur in probabiliorem sententiam inclinare, quam quisque suo iudicio probabilem existimauerit. Nos relinquamus istiusmodi epiphyllidas hominibus otiosis, & statuamus hisce iudicijs rerumpub. conuersiones, aut euersiones nequaquam contineri, nec locum inuenire in politicis tractationibus, quæ tamē sobriam astrologiam utilissimè recipiunt, & vnicè desiderāt in obseruationibus aëreis, futuræ siccitatis, &c. (nam & huius accuratio politicum attinet, ne rempub. suam neglexisse videatur, ac malis imminentibus non occurrisse, reprehendatur) in moribus populorum cognoscendis, dijudicandisque, & alijs capitibus plurimis, in hoc verò capite, quod de interitu & conuersionibus imperiorum quærit, cum astrologicis decretis tutò fidere politicus nequeat, eā nō attendere putat esse tutissimum.

~~Abstinendum quoque est politico, ne quidquam tribuat magicis vanitatibus, aut vulgaribus opinionibus, illæ impietatis, hæ hæ~~

hæ fallacissimæ obseruationis habent tenebras, utræque DEVM offendunt, ac debitas pœnas commouent; Cõuenit igitur, vt hisce casibus imitemur Alexãdru[m] magnum, quẽ refert Plutarchus dissecuisse nodum Gordium, de quo barbarorum fuit opinio, quisquis illum nodum explicuisset, ei fatis pro-
~~tendi totius orbis imperium; maluit dissecare,~~ quàm intricatissimum extricare, cum illud prius cuius hominum fuisset possibile, hoc posterius ei soli crederetur possibile futurum, cui totius orbis imperium deberetur. Leguntur quidẽ exempla, quæ contrarium suadent, veluti quod Rodericus Toletanus expressit lib. 3. de reb. Hispan. cap. 17. vltimum regem Gotthorum in Hispania, aperuisse conclaue quoddam in arce Toleti, quod a multorum regum ætatibus fuit clausum. ibique reperisse in vacua arca sepositũ pannum, his Latiais verbis insignitum; cum contingeret has seras frangi, arcam atq; palatium aperiri, gentes eius effigiei, quæ in panno sunt depictæ, Hispaniam subiugabunt. Territus rex ominosi scriptura, frustra doluit aperuisse, quas enim viderat facies, Arabum paulo post a perfido comite Iuliano cognouit adduci, adductique regem profligârunt, Hispania occupata; Habentur etiam id genus similia de fatalibus statuis, ancilibus

Romanorum. de fano quadrato, quod recitat Iosephus, lib. 7. belli Iudaici, c. 12. &c. tamen singula fallacissimis ludibrijs Sathanæ oppleta esse, rectè existimabimus. Sathanas enim omnes articulos occasionum sollicitissimè obseruat, vt homines à veritate diuina quasi manu reprehendat, ac sceleratissimis infidijs in perniciosissima quæq; præcipit. De quo latius differere præsens tempus haud permittit, accedamus ad genuina media specialium terminorum, qui nobis innotescunt, vt dictum est, vel certissima ratione, vel indubia coniectura; illam à solo Deo, supremo omnium rerumpub. moderatore, haurire possumus, hanc politicæ obseruationes detegunt, quæ ex pœnitentiæ signis, quando Deus vindicem suam iram mortalibus minitatur, collectæ, neutiquam sunt præter propter æstimandæ.

Speciales autem & primi ordinis terminos politici petunt ex reuelationib. diuinis, quæ aliàs expressæ leguntur, de excidio Tyri, Ierusalem, aliarumq; ciuitatū & rerump. apud Prophetas, & Daniele in primis, omnium temporum conscium, & totius mundi philohistora, dicente D. Hieronymo in epistola 103. ad Paulinum; Atqui illæ reuelationes cum obsignatæ lateant, iuxta regulam Irenæi lib. 5. aduers. gent. c. 43. sunt censendæ, quod penitus intelligi nequeant, antequam impleantur; constat equidem euentura est

ra esse vaticinia, sed quo modo, tempore, loco, &c. ferè ignoratur antequam eueniant, ut vitium vitij omnibus maximè pudendum sit, impudenter profiteri, quam liqueant Proph. earum prædicta; Ique omnes re & euentis refelluntur, minutulis enim cõputationibus dediti, immensa spirant mendacia, nunc mundi finem, nunc Germaniæ interitum, nunc Turcici regni ruinam investigat, locum, momentum instans mutationis conijciunt, nullo spiritu Propheico ducti, sed putant idem esse, siue probabili significatione applicetur prophetia sacra ad regnum aliquod, siue ad illud ipsum *περάτω* dirigatur. A chemistis exemplum adducimus, nonne illi acriter insurgunt disputantes in psalmo 127. 7. describi principia chemicæ artis? vbi in verbo Arabico Aludel magnificè ampullatur Robert. Vallen. tr. de verit. & antiq. artis chemicæ; Cæterum quis sanorum patietur sibi persuaderi, chemica principia vel a Dauide cogitata fuisse? accommodari multa possunt, quæ principali fundamēto studiosius explicato falsissima apparēt. Hoc minus aduertit larvatus Eustachus Posseli, qui inertissimis & fat canoris nugis cupit lectori fidē facere, ut secum opinetur, mundū anno ab hinc nono planissimè interiturū, idq; nō colligit ex hominū increscētib. malicijs, veluti Seueri Imp. temporib. quidā historiographus, Iudas, testimonio Platinae in vita Victoris 1. neq; ex astris

computat, vt Alumazar, Stiffelius, cæteriꝫ
computârunt, sed ex ipsissimis divinis ora-
culis, eiusmodi vaticinatores ^{ἐνθεομαντεῖς} dum
humana credulitate publicos mores ad spem
alicuius rei corrumpunt, Romana æquitas,
severissimè punire iubet, ut patet in l. si quis
30. de pœn. & confirmat Iulius Paulus lib. 5.
senten. 21. §. 1.

Haftenus de primo ordine; alter con-
tinet indubias, quas supra dixi, politicorum
coniecturas; quid enim si insolens & por-
tentosum aliquid civibus, vel genti cuiquam
ostendatur? illud non in metum traxisse,
in primis ominosum est, iudicio Taciti lib. 5.
histor. & indicat divina ritè non procurari,
atque divinis neglectis omnem fortunam,
omnem prudentiam exulare palam est, quis
enim crederet, quenquam humana curatu-
rum, & politico muneri satis facturum, qui
Dei monita negligit? Et quæ insania est
prænuncia futurorum malorum despicerè?
evoluamus γεόμετρα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν,
& de facili percipiemus, divini moniti con-
temtores quæ manere soleant. Nihil di-
cam de Iudæis, neque enim tempus patitur,
& alioquin notissima illorum historia est;
Semestris locutus est, ait Plinius lib. 11. na-
tur. histor. c. 51. Cræsi filius, eoꝫ prodigio
totum id concidit regnum. Sic nunquam
futilibus

futilibus excanduit ignibus æther, indeque Augustus imperator faustum putavit cometem, eodem Plinio lib. 2. natural. hist. cap. 25. autore, utpote qui Romanæ reipub. conversionem portendit, interitum certè regni Italici sub Augustulo significavit. si credimus Blondo lib. 2. decad. 3. Ita terræ motus præmonstravit Saladini impressionem, qua regno Sarracenorum adiecit maximam Asiæ partem, ut relatam est a Tyrio Guilhelmo lib. 20. belli sacri c. 11. & 12, Eadem ratione vates Aegyptij, apud Curtium lib. 4. ex deliquio Lunari everisionem monarchiæ Persicæ prædixerunt. Nec opus est plura cumulare, constat ex omnium ætatum historijs, quod quælibet regna cœlitus sibi ruinam denunciari senserint: vulgus autem, more humanæ cupidinis, denunciatam spernit, solus sapiens prudenter attendit.

Vtiq; illud extra controversiam est, quod susp. c. osæ coniecturæ etiam ex numeris educantur, has cum explicare se posse diffideret Plato, ita in lib. 8. politic. intricavit obscuritatibus difficilimis, ut numero Platonis nihil obscurius esse Cicero prodat lib. 7. epist. ad Atticum 13. De quo multa commentatur Bodinus lib. 4. de reipub. c. 2. & pleraque transcripsit ex annotationibus Jacobi Fabri, ad lib. 5. politic. Aristotelis c. 12.

E 5 sed

sed Platónica laboratius investigantibus neuter satisfacit, ut pro tenuitate mea me, si fata conanti mihi feliciter adfuerint, forte proximis congressibus, deducturum recipio; sufficit in præfati subieciſſe, plerasque mutationes in septenarium aut novenarium annorum numerum incidere; non quasi aliquam numeris tribuamus efficaciam, verum ut medici criticos dies, ita politici numeros perpendunt, ac diutina observatione & regnorum Iudaici, Assyrii, Romani, Constantinopolitani &c. interitu compertum esse ostendunt, cyclum imperiorum quingentorum ferme annorum spacio terminari, monente Garzæo tract. 1. de temp. canone 13. Myſteria enim occulta quædam latent sub numeris, eorumque inſciëntia animos nostros obſtupefacit, ne ſcripturæ ſacræ poſſint penetrare, teſte Auguſtino li. 2. de doctrina Chriſt. c. 16. Et res alioquin manifeſtaria eſt, quod numerorum ordine plurima eveniãt, & noſtris Saxoniſis in cis regionibus ſeptenarium eſſe criticum, præter Peucecerum, annotavit Schneccerus in argumento c. 6. Genel. mihi fol. 299. ibidemque nonnulla eius rei teſtimonia produxit. Quamvis autem hæc quotidiana comprobetur obſervatione, nihilominus tamen ſunt aliqui in contrarium magis acclives, & Poſſevinus quidem lib. 15. biblioth. ſelectæ c. 14. obijcit, annos pro Rorump. varietatibus, inſigniter diſcrepare ne ubique annum iisdem expleri ſpaciis, cum aliter Germani, aliter alii annos ſuos numerent,

idque ut non inſeramus, ita' quod inde ex-
truitur, planiſſimè negamus. Nec enim lo-
quimur ἀκελεύως, πλατικῶς loqui ſufficit, ut non
à momento in momentum computemus an-
num, atque pro cuiusque reipub. conditio-
nibus numeratum annum accipimus, eun-
demq; politico numero ſive nouenario, ſive
ſeptenario, ac inde collectis cubis, quadra-
tisque diiudicemus. Ita etiam Spiritus San-
ctus in Pſalmo 90. terminari dixit vitam ho-
minis ſeptuageſimo anno; nos vitam reip.
ſepties ſeptuageſimo πολιτικῶς dicimus abſolviſ-
ſum ſit, omnia numero aliquo certo, annorum
varietatibus nihil impredientibus, definiri, in-
tra què omnes naſcitur, nati dètimus, den-
tiloqui lallamus, in veſti pubeſcimus, vivi-
mus, morimur: pleraq; verò definiuntur ſepte-
nario, aut novenario, quos numeros memi-
niſſe te decuit, Poſſevine, criticos vulgari-
tèr à Politicis: Ut neq; illud ſine fatali ordi-
ne Pontificib; Romanis datum eſſe videatur,
qui tot ſere ſemper annos in gubernatione
vivunt, quod numeros continet adſcitum ab
illis nomen: ita Alexander ſecundus, ſecundo,
Clemens 3. tertio Victor 4. quarto, Pius 5.
quinto Leo 10. decimo Gregorius, 13. tertio
decimo, noſtraq; ætate Sixto 5 quinto anno
regiminis ſui deceſſit: Hæc verò & id genus
alia exacti politici iudiciū deſiderāt, r
profefſoriā: uno tamè verbo ſingulò
quod veteres Theol: annotaverunt

tulit Petrus Bungus in lib. de numerorum
mysterijs, numero quingentesimo (hunc im-
periorum esse terminum, ante monuimus)
significari quietis perfectionē cū quingenari-
us requiē, denarius perfectionem designet, te-
ste Vitruvio lib: 3. de architect. c. 1. Confici-
tur ergò periodus politica tum ex quinquae-
genario, & denario perfectioris quietis signi-
ficatoribus, tum naturali observatiōe indi-
cabit quietem imperiorum, motuumq̄, quo
imperia animantur: Motu autem subtracto,
ruinosa imperia non inclinantur pedetentim
sed præcipiti lapsu feruntur, nec periodum
suam præcisè complent, & fermè circa an-
num 490. aut plus, aut minus, gravissime
corruunt.

Porro si quærat quales sint hi termi-
ni, paucissimis tenendum, (videtis ipsi,
tempus quid exposcat) esse illos fatales, ac
divina providentiâ sancitos, ut benè dicatur,
vnum quodlibet imperium æterna constitui-
one, nexuq̄ue causarum latentium, & multò
ante à Deo destinatarum suum ordinem im-
mutabili lege percurrere, vel ut loquitur
Vopiscus in vita Cari Cæsaris, fato respub.
regitur; eaque nunc ad summum evehitur,
nunc ad minima retrahitur.

Non equidem illo sensu, quod destina-
ti limites nequeant mutari, ut absurdissi-
mum Stoicorum habet *παράδοξον*, sed quod
ἑπιπολὺ

πικρὸν non mutantur, ut Iobus innuit c. 14.
v. 5. nempe regula est, quod mortalis vitæ
terminum homo non supergreditur, at quin
homo indulgentia Dei terminum præfigen-
tis eum possit transgredi, nihil addubitan-
dum est. Nonne Deus vitam prolongavit
Ezechiaæ regi? de quo legitur apud Elaiam
c. 38. nonne pios iussit esse μακροχρόνους &
impios, vix ad dimidium usque, dies suos ef-
se producturos, sæpissimè minitatus est? Ea-
que omnia pergraphicè depingunt, quid sta-
tuendum sit de imperiorum periodis, videli-
cet, illæ ad hunc modum fatales sunt, ut
non intercipiatur libertas in Deo, qui liber-
timè decernit de fatalibus imperiorum rui-
nis, eorundemque instaurationibus, testi-
monio Ieremiæ c. 8. v. 7. & seqq. Hinc,
quod Ammianus lib. 23. prodidit, nullam
vim humanam aut VIRTUTEM me-
ruisse unquam, ut, quod præscripsit fatalis
ordo, non fiat; hoc vel de hominis cuiuscun-
que præstantissima fortitudine accipiendum
est, & memini me superius criticorum iudi-
cia in hanc ipsam sententiam referre: vel ex-
audiendum est de eo, quod non meritis hu-
manis fatalia tempora possint produci: cæ-
terum nihil impedit, quo minus divina fa-
uentia producantur. Vetus sanè pro verbum
à Platone in 7. de leg. b. relatum, ἡδὲ θεὸς ἀνάγκη
μήποτε

πίστασι φανῆ μὴ χόρῳ, extra Deum fingit ali-
quam necessitatem, cum qua Deus possit,
sed nolit colluctari; sanioribus autem literis
imbuti, nesciunt istiusmodi necessitatem,
Deumq; esse agens liberrimum sciunt; Imo
remanet etiam libera voluntas eius hominis,
de quo Deus aliquid sancivit, eoq; respi-
cit verbum חָרַף apud Daniele m c. 5. v. 25.
& denotat quando principes non accurant,
quæ sunt accuranda, tum illorum facinora
lancinari à Deo, atq; si deprehenduntur di-
vini favoris contemptores ac contaminatores,
DEVS justissimo iudicio illos in stuporem
agit, ut proprijs peccatis, consiliorumque
meritis erroribus ac cladib; tandem evertan-
tur. Occæcat animos fortuna, ubi vim suam
ingruentem non vult refringi, ait Livius, lib.
5. decad. 1. idemq; assiduis exemplis satis
contestatum Lucanus lib. 7. v. 58. & seq. lu-
culenter expressit;

*Hoc placet ó superi, cum vobis perdere cuncta,
Propositum, nostris erroribus addere crimen,
Cladibus irruimus, nocituraq; poscimus arma.*

Deniq; admonendi sumus, non hoc sine
tractari de periodis fatalibus, ut ferocienti seculo
nostro metum aliquem injiciamus, erramus, si cre-
dimus metum ullum afferri posse, qui maleferia-
ros, quorum magna est pietas, nil nisi impie facere
coherceat: neq; ea intentione proponi, ut timidis
fatalia tempora exasperent, quippe ait Seneca in
Oedip

Oedipo v. 993. multi ad fatum venerunt suum, dum
fata timent; sed tractantur, proponuntur omnia,
ut futura mala præcaveamus. Sanè hoc usu venit,
fata prævideri facilius, quam evitari, iuxta Plutar-
chum in Julio Cæsare; tamen cum Deus misericors
pœnitentibus annuat, & facilis sit precantibus,
nostræ culpa perimus, nobis imputare debemus
quod refractaria animi malignitate resistimus moni-
tis diuinis: frustra; de fato aut solatium captamus,
ait Arnobius lib. 8. aduers. gent. aut excusamus euen-
tum sortis fortunæ: nos enim nobismetipsis de-
sumus. Quod si non ingenium, sed officium nostrum
faceremus, diuina clementia casus fatales rerum pub.
vel auerteret, vel emoliret. Atq; faciemus officium
nostrum, si precibus instamus apud DEVM, pru-
dentia ad vigilamus rebus nostris; Illæ demum pre-
ces omnia possunt, quas fundunt operosi, alioquin
ἡπειλὴ ὁ θεὸς ἐκολάζει τὰς βλαπὰς, autore Xenophonte
in Oeconomico, & Cato ait apud Sallustium, ubi so-
cordiæ, atq; ignaviæ te tradideris, ne quidquam
Deos impleres, irati, infestiq; sunt. Videlicet, utrū-
que Deus exigit, si impendentia mala auertere, vel
saltem emollire volumus, ut quas preces debemus
Deo, operas reipub. pijsime, prudentissime con-
iungamus; Tu verò summe Deus fac, ut, nostra
quæ sunt, intelligamus, faciamus, purga mentem
nostram, voluntatem exorta, Tu tibi grata Ecclesiæ
ac reipub. salutaria potenter in nobis operare, ut
hac mortalitate *ἡμερον ἐ πούχιστον βίον* vivamus, tan-
demq; *ἐκ τῆς φθορᾶς τῆς τῶν ἀφθαρσίαν* tecum in omnes
æuitates conuicturi, felicissimi pertranseamus.

D I X I

Præsentatio
M. FRIDERICI TAVB-
manni, Poetæ clarissimi
& Prof. publici.

Quæ copiosè splendideq; abs te sunt
dicta, spectabilis decane, Collega & amice
plurimi æstimate, quin admirati sint omnes
qui vim & modum ingenii tui paullo pro-
pius inspexerunt, nullum mihi sit dubium,
neque metus est aut periculum, si concin-
nam atque perpetuatam rerum & senten-
tiarum cohærentiam intuemur, quin singu-
la fidelissimis memoriæ, ut ita dicam, can-
cellis sepiuerint auditores; ita, ut præuari-
cari non videar consuetudini, quæ dictorum
ἀναμνηστικῶσι (quod meministi) instituere ut
plurimum solita est; etiamsi hanc ego nunc
prætermittam; idque vel istam etiam ob-
causam libentius facio, ne aut oscitantia au-
ditoris insimulare, aut de fide memoriæ
ipsorum ullam in partem dubitare; aut tan-
tum pretiosissimæ illius expensæ, tempo-
ris, huic Actui noluisse, quod potuissem, fœ-
nerari existimet. Quin hoc ago potius,
quod propriè meum est: & quod hi candida-
ti unice & sollicitè à me expectant. Memi-
nisti,

nisti, cuius enim tu non meministi? specta-
bilis Decane: Musas antiquitus bonarum lit-
terarum & humanitatis praesides, easque no-
uem celebratas: quae sunt Cleio, Euterpe,
Melpomene, Thalia, Polymnia, Erato,
Terpsichore, Urania, Calliope. Atque hic
earum ordo germanus est, & ratione minimè
carens. Primum enim est, velle doctrinam;
vt nomen Cleiùs, quod habet à famâ, non
obscurè innuit: quasi tu dicas primam co-
gitationem & amorè discendi ex fama & au-
ditu conceptum. Secundum est, delectari eo,
quod velis. Tertium est vrgere id, quo dele-
ctatus es. Quartum est capere, quod urgeas.
Quintum est memorari, *μνημονεύειν*, quod
capis. Sextum est inuenire de tuo simile, ad
id, quod memineras. Septimum est iudicare,
quod inuenias. Octauum est eligere, de quo
iudices. Nonum est benè proferre, quod ele-
geris. Hæ nouem virgines, etsi semper tales,
hoc est, virgines: *ἄτεκνοι* tamen & improles
nequaquam sunt: sed à quocunque studiosè
coluntur serioq; amantur, ei ex sese gignunt
filiam: quam Graeci *σοφίαν*, Latini vocarunt
Sapientiam. Atque harum cum assidui cul-
tores, proci, immò sponsi atque aded coniu-
ges à primis statim annis, hi quoque, quos
coràm ex loco superiori despectas, tres &
quadraginta commilites fuerint: factum est,
vt aequè omnes è Musarum coniugio eodem

F

Sapi-

sapientiam genuerint : quod profitentur non
quidem ipsi, ob verecundiam; sed tu, Spe-
ctabilis Decane, cæter. que ordinis litterati,
quotquot vel privatim vel publicè singulis
eorum voce manuq; accuratè & circumspe-
ctè obstetricati sunt, ultrò omnes uno ore
asseverant. Quapropter bonum factum vi-
detur, ut, quoniam opportunum nunc est,
solenni & usitatâ nostris ceremoniâ, sapien-
tiæ patres, sive, quod tritius & frequenta-
tum magis est, M A G I S T R I publicè re-
nuncientur. Hæc autem provincia quoniam
pro tempore tibi, Spectabilis Decane, F R I-
D E R I C E T I L E M A N N E, ab augu-
sto Academiae nostræ senatu demandata est:
ego peramanter, & officiosè peto, ut nomi-
nis & tituli hujus singulos & universos, què
æquè omnes promerentur, sine morâ, pro
autoritate, quâ polles in præsentia, partici-
pes: & recorderis; poëtas ab ævo illo pri-
sco idem sub involucro significari voluisse:
dum Euphemen nutricem Musarum consti-
tuerunt. Quippe *honos alit artes, ut Siren illa*

*Cicero canit, omnesq; ad studia incendi-
mur gloriâ: jacentq; ea semper,
quæ apud quosq; im-
probantur.*

RENN.

RENVNCIATIO.

QVæ rotundo ore protulisti, Vir clarissime, collega honorande, eulogia philosophicorum laborum, uti sunt suis numeris absoluta, ita negant amplius quidquam addi oportere; cum & tempus maxima parte decursum sit, & petita suo pondere hoc facile apud me obtinuerint, æquum videri, tum ut ratio habeatur nostrorum Candidatorum, quorum profectus, adfectusque in liberalia studia hætenus explorati, satis luculenter ostenderunt, esse illos singulari favore, ac studiosa promotione dignissimos: tum Collegij nostri gravissimum decretum ratum non habuisse, piaculum arbitror, cum & aliàs τὸ διαστειλόμενα ἀδελφεῖς, maximum nefas censeatur, & hoc imprimis tempore vitiosissimum foret, dignissimorum conatus benivolente studio non adjuvisse, conantesque ad optata, imò emerita βεβαίως non evexisse. Quod igitur optimis auspiciis cedat in ornamentum, ac totius reipub. literariæ emolumentum, ego, pro potestate muneris mei, hos tres & quadraginta candidatos, quotquot eorum gradum baccalaureatus nondum sunt indepti, *baccalaureos*, omnes verò purioris philosophiæ magistros creo, creatosque publica voce, *magistros* renuncio, in nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti.

Vo'uit autem sapiens vetustas discretos
ordines discipulorum ac docentium in scholis
extare, ne quis temeriter, ac privato ausu,
ad docendum profiliat, sed ordinum iudicio
probatus in publicum sistatur; aliter atque
ἰαδ' ἀλματῶν θεῶν sisti consueverunt, quæ saltem
theatrico ritu in publicum producuntur, re-
cens creati magistri autem publicis, priuatis-
que examinibus euocantur, ut conspectio
lucemagis commendentur, atque arbitro-
rum publicorum attestaciones ab omnibus
optimè exaudiantur; Adeoque & vobis, no-
uelli magistri, in hisse frequentissimis docto-
rum virorum atque iuuenum comitijs, attri-
buis priuilegia nostri ordinis propria, ne o-
pinemini cum imperito vulgo, istiusmodi re-
nunciacionibus vanos duntaxat titulos con-
ferri, quos nimio opere aucupati, nihil aliud
est, quàm fugacissimam vmbra captare.
Certè magisterij dignitas, quàm sit *πρωτὸς
ἀποδόχῶν ἀξιῶν*, vos solemnitates academico ri-
tu adhibendæ, sufficienter admonere pos-
sunt. Nam primum vos in hanc honestissi-
mam cathedram colloco, quæ est sedes do-
centium ornatissima, ut sciatis, vos iam sisti
Ecclesiæ ac reipub. summa vestrorum præ-
ceptorum testificatione, vestra studia publi-
cis docendi muneribus non videri incom-
moda; eoque & vobis potestatem concedo,
docendi

docendi muneribus non videri incommodum ;
eoque & vobis potestatem concedo, docenda
philosophiam iuxta vocationem ac leges
cuique loco singulares. Atque omnis docendi
peritia quando multa assiduitate, & per-
uigili autorum lectione comparatur, vobis
etiam libros aperio, vt recogiteris, Spartam,
quam nacti estis, iugi diligentia esse exornan-
dam, & tamen quamlibet *αυτοδιδασκαλιαν* esse
fugiendam, quam effugere poteritis, si
classicos scriptores nocturna, diurnaque
manu indefessi versabitis : cæterum tem-
peramento quodam iudicii illos versabitis,
cum intemperantiæ species sit, plus quam
satis est, scire velle, ait Seneca epist: 89. Vos
igitur ne intemperanter, & sine iudicio ver-
semini in autorum lectionibus, quos ap-
erui libros, vicissim claudo, vt sciatis nudam le-
ctionem scriptorum ad eruditionem compa-
randam nullatenus sufficere, nisi diligens
meditatio, circumspectum iudicium acces-
serit, quod ipsum tamen nisi fidelis memo-
ria suffulciat, omnis labor lectionum in va-
num abiturus est. Quæ ergo vobis accu-
randa sunt percepistis; nunc reliqua cogno-
scetis, quo fine, modoque vestra sint consti-
tuenda; quippe pileis impositis admone-
mini philosophicæ libertatis, ne sitis ser-
uum pecus absurdarum opinionum, & quid-
libet

F 3   liber

libet vobis licere, opinemini, quin potius vos
eniti decet, ut titulum attributum concinna
morum elegantia commendatis, ne Musæ
vos sinistras literas docuisse videantur, di-
cente Athenæo lib. 3. de philosoph. c. 10. In-
deque pileolorum rotunditas vos ad con-
cordiæ studium, & totius vitæ integritatem,
color violaceus ad modestam verecundiam
cohortabitur. Annulos quoque addo, in signum
nobilitatis ingenuæ, tum ut materia annulo-
rum purissima, vos de puritate doctrinarum
erudiat, tum ut usus illorum celeberrimus,
quo arrhæ vicem obtinent appareat, vosque
intelligatis, novellis magistris sophiã, inte-
meratissimam virginem, pronubo annulo
religiosissime desponderi. Quod superest,
Deo vota ex imis cordis nostri penetralibus
ardentia nuncupamus, velit Ille honoribus
vestris benedicere, nos omnes misericordiæ
sue vasa facere, nos regere, dirigere,
ut Illi grata, nobis salutaria di-
camus, faciamus.

D I X I.

Postulat nunc mos Academicus, specimi-
na vestræ eruditionis breviter ædatis; cui
obtemperare conveniens est, non contra-
niti æquissimum.

QVAE

QVAESTIO NOVELLI
Magistri, Friderici Baldui-
ni, Dresdensis.

Non rationi tantum, sed & æquitati
consentaneum esse arbitror, Spectabi-
lis Domine Decane, Præceptor & Pro-
motor multis nominibus honorande, ut non
solum mandato tuo morigeri pareamus, sed
etiam quantulæcunq̃ue eruditionis nostræ,
quæ quàm exigua sit nobis, ultrò fatemur,
aliquod specimen hoc in loco, in quo & ho-
noribus evecti, & velut in Apollinis tem-
plo lauro Philosophicâ decorati sumus,
sponte nostrâ exhibeamus. Ego verò, si ullo
unquam tempore à DEO immortalis arduum
quid & difficile petere licuit, in præsentia
potissimum, non tam Spectabilis Excellen-
tiæ Tuæ mandato parendi voluntatem, quæ
nobis omnibus est promptissima; quam Tuæ
expectationi, auditorumq̃ue voto satisfaci-
endi facultatem concedi mihi exoptarem.
Verum enim vero nostram juvenilem tenui-
tatem Vestra matura prudentia & eruditio,
quæ ab ipso summo eruditæ doctrinæ fasti-
gio parum abest; solitaq̃ue illa nobilissimo-
rum auditorum benignitas & facilitas, ultrò
sublevabit.

F 4

Vt

Ut vero mea qualiscunque imitatio cum Spe-
ctabilis Dn : Decani, Præceptoris & promo-
toris nostri suspiciendi dissertatione, quæ satis
ornatè & copiosè de regnorum temporum,
que periodis egit, aliquo modo conveniat,
non abs re esse putavi, neque tempori vel lo-
co huic inconueniens, si de generali durantis
huius mundi periodo in genere quædam in-
fantiliter dixerò. Quæ dum breviter, pro
exilibus ingenij mei viribus expedio, ut mihi
à Magnifico Dn : Rectore, generosissimo
Domino Barone, ut & à Spectatissimo Dn :
Decano, & reliquis laudatissimæ Academiae
nostræ Patribus, nec non à florentissimâ hac
commilitonum meorum coronâ venia de-
tur etiam atque etiam rogo, & humiliter ob-
testor.

Tam nota, quàm quæ notissima esse
potest, est illa Eliana durantium annorum
mundi constituta periodus, in scholis tam
Iudæorum, quàm Christianorum passim ce-
lebrata : Sex millia annorum esse mundi pe-
riodum : duo millia vacuitatis, duo legis, to-
tidemque Messiaë. Cernimus in hac perio-
do, ab Elia constitutâ, totum durationis tem-
pus esse sex annorum millia, quibus hæc cœ-
litræque compages est duratura donec
novum cœlum & nova terra à præpotente
DEO, primi mundi architecto creentur,
quæ

quæ nullum deinceps finem interitumque
sunt expertura. Quam verò turpiter ab hac
periodo homines, qui vel æternitatē mun-
di sunt commenti; vel qui longius
à pomerijs Ecclesiæ DEI recesserunt, haflu-
cinati fuerint, unus instar omnium testis est
quàm gravissimus Diogenes Laertius, qui
suâ ætate tradidit fuisse quosdam, qui à Vul-
cano Nili Aegyptii filio, qui Philosophiæ
principia aperuisse perhibetur, ad Alexan-
dram usque Magnum regem annos quadra-
gesies octies millia octingentos & sexaginta
tres fluxisse dicerent, ut in principio libri
primi de vitis philosophorum memoriæ pro-
didit. Apparet insuper ex pervulgata illa E-
liæ traditione, hanc sex-millenariam perio-
dum tres minutiores periodos distributam
esse, ita quidem, ut duo millenarij primi
tribuantur inanitati aut vacuitati. Sed
priusquã ad reliquos millenarios descendã,
cur hæc duo millenaria inania vocentur, di-
cam ex sententiã interpretum. Inane seu va-
uum dicitur hoc seculum bis-millenari-
um, quod certis legibus nondum fuerit illa
politia in DEI populo constituta, ex qua
nasciturus erat Christus; nec doctrina de
DEO multis literis mandata (quamvis hoc
obscurius sit, quã ut indubitato adseri queat:

neque enim consentaneum videtur, literis
librisque homines ante diluuium omnino
caruisse,) quodque lex de moribus & ciuili
vitâ scripta, nondum fuerit promulgata. Do-
ctrina enim illius seculi de religione & mo-
ribus vivâ voce mutuisque sermonibus com-
municabatur. Finiuntur igitur duo primi
millenarij diluuiio. Sunt verò à condito
mundo ad diluuium anni 1676. exclusiue
numerati: quibus si adiecero annos 368. à
diluuiio ad vocationem Abrahami, integrè
explebuntur duo millenarij, & supererunt
viginti quatuor anni, referendi ad tertium
millenarium. Ut verò primus bis-millena-
rius vacuitate seu priuatione describitur; ita è
diuerso postremos duos bis millenarios à
re contentâ, quam habituri erant, determi-
natos legimus. Nam secundus bis-millena-
rius adscribitur legi, quod hi millenarij, le-
gem promulgatione nobilitati fuerint. Ter-
tiò enim millenario fuit lex lata, tabulis li-
brisque insculpta. Accepit enim Abraham
hoc millenario legem, de amputandis præ-
putijs, qua veluti peculiari notâ semen A-
braham à reliquis gentibus erat dignoscen-
dum: editæ sunt duarum tabularum leges
decem; constituta fuere iura ceremoniarum
ac fori Iudaici, quibus populus politiaë
illius

illius certæ obœdiētiae adstrictus tenebatur.
Ut verò primi duo millenarij vocatione A-
brahamica sunt terminati: ita duo medij
millenarij baptismo Messiae circumscribun-
tur & complentur. Nam ab anno mundi
usq; ad annum Christi trigesimum (qui Sal-
uatoris baptismo est notabilis) expleti sunt
anni quater millia. Cæterum, ut secundus
bis millenarius magnorum illorum Ecclesiae
luminum, Abrahami Isaaci, Iacobi & Mo-
sis rebus præclarè gestis fuit nobilitatus:
ita tertius bis millenarius non vacuitati, nec
nomothesi, sed Messiae (tanquam omnium
personarum præstantissimæ & amplissimæ,
quæ suo splendore & magnificentia alias,
quamuis honoratissimas & celeberrimas, in-
finitis post se parasangis relinquit) est depu-
tatus. Nam hos duos millenarios Messias
CHRISTVS filius ille Dei *Ἰουδῆος* in
carne manifestatus sibi suisque actionibus
destinauit. Postquam enim è cœlo ad
nos deueniens nostræ particeps naturæ fa-
ctus est, ipse officio sibi à patre iniuncto,
ritè defunctus, per adscitos aliquot lega-
tos, quos a missione nominavit Aposto-
los, Euangelium seu lærum illud nun-
cium ad omnes gentes, quæ sub sole
sunt,

unt, perferendum curavit, ut deplorata scelerum suorum fœditate, ingemiscant, bona verò per Messiam collata gratâ hilariq; fronte accipiant, accepta retineant, retentis perpetim fruantur. Implebuntur hi duo millenarii Messiaë, anno Christi futuro bismillesimo trigesimo. si enim à Baptismo Messiaë calculum instituto, invenio elapsos ab hinc annos mille quingentos sexaginta septem. Ut verò à Baptismo Christi duo millenarij expleantur, requiruntur adhuc anni quadringentitringenta tres, quibus ad mille quingentos sexaginta septem annos additis, exactè complebuntur duo millia annorum Messiaë. Sed quemadmodum primis duobus millenariis per diluvium 344. anni fuerunt detracti ita (omnibus vaticiniis huc collimantibus, suffragante etiam ipsius Messiaë testimonio, qui dies hujus mundi, propter electos, minuendos prædixit) dies postremorum duorum millenariorum vix complebuntur, ne dum ut aliquid illis adiciatur. Iam enim jam Sera- phicus ille atque Angelicus cœli cœtus classicū mihi canere videtur, seque ad augustissima illa Domini comitia accingere, in quibus vivi pariter & mortui summi illius Iudicis audient sententiam. Iam ipse vivorum & mortuorum iudex, ex arcanâ illâ & profundissimâ

fundissimâ luce, in qua Patri & Spiritui æternum cohabitât, prodire videntur, ut intumeris illis Angelorum cohortibus ac myriadibus stipatus, nubibusque vectus, justè iudicet universam hominum, tam qui sunt quàm qui fuerunt, multitudinem. Iam ipse Dominus de cælo cum exhortationis clamore, ac voce archangeli & tubâ DEI de supernis descendere videtur, ut inclamet mortuos: Surgite mortui, & venite ad iudicium: Usque ad eò omnes postremæ hujus temporum periodi cardines nutare jamdudum inceperunt, ut veluti è fundamētis eversi, toto huic fatiscētis mundi opificio ruinam jam jam minitari videantur. Quæ quidem omnia in hac periodica tertij millenarij delineatione diligentius consideranti mihi venit in mentem quæstio tam difficilis quàm celebris, de periodis combusti primi & secundi templi Hierosolymitani. Hic enim aliquos invenio, qui primum templum à Nebucadnezare Babylonio, quemadmodum secundum à Vespasiano Romano iisdem periodis incensum autumant: occurrunt alii, qui periodos utriusque devastationis in idem punctum negant coincidere. Quo diversissimarum opinionū divortio in dubium abreptus, ex difficilissimis hinc & nobilissimis quæstionibus extricare me commodè nequeo: nimirum,

mirum, quis vniuersalis illius periodi de sex
annorum millibus auctor sit; quibus funda-
mentis innixus id pronunciarit: & quid de
periodo exusti templi sentiendum sit. Quae
propter (*ne ὀπίε τὰ ἱσκαμυδία κηδῶν*, neve tam
respondentis, quàm quærentis munere fun-
gi videar) respondendi partes ad hæc gravia
ζητήματα, a diuersis diuersimodè tractata,
deferro ad Clarissimum & doctissi-
mum virum M. Laurentium Fabricium,
publicum Hebrææ linguæ in hac Academiâ
professorem, Dominum ac Præceptorem
nostrum honorandum: eumq; meo ac com-
petitorum meorum nomine peramanter &
obnixè rogo, vt has periodicas temporum
difficultates in nostri, & commilitonũ no-
strorum gratiam dissoluat. Ego verò loco
omnium meorum commilitonum, per-
petuam animi gratitudinem, de-
bitamq; promitto spondeoq;
obedientiam.

RESPON.

RESPONSIO V. CL.
M. LAURENTII FABRICII,
Hebr. linguæ Pub. Professoris.

Vtilem atq; admirabilem esse χρονολογία μαθη-
τικὴν, humanissime Domine Magister, omnes
literati et prudentiores viri ultro fatentur.
Quis enim tam stupidus est, qui non audeat iure
rerum eventus, qui non desideret temporum explo-
rare periodos, qui non cupiat articulis periodorum
articulos sagaciter aptare et cognoscere, qui tandem
hujus magni Theatri mundani futurus sit eventus,
et quem finem omnes actiones, consiliaq; hominum
sunt habitura. Exemplo nobis esse possunt Apostoli, qui
Christo, Servatore nostro, multis verbis destructionem
urbis & templi Hierosolymitani prædicente quærun-
t: Magister quando hæc futura sunt, & quod signum
est antegrediens illa futura. De futuris quærentes
& signa illorum sciscitantes Apostolos Christus non
reiecit, sed præmonitos, ne falsis signis decipiantur,
certis documentis erudit. Sinit enim Deus nos vermi-
culos de sibi tantum notis, enigmaticas facere con-
jecturas, quod Propheta grato agnoscens animo sic
alibi exclamavit: Non sinit Deus quicquam evenire,
quod non prius reuelandum duxerit suis Prophetis. De
Mose refert Philo, quod sub finem vitæ ex Deo quæ-
suerit: quantum tempus transisset, & quantum
superesset? Cui Deus respondisse fertur: Duo semis-
ses trans-

ses transferunt, duo autem semisses supersunt. Ex hoc responso Moſen prudentiorem factum & ſcientia impletum, poſtea diem ſuum obiſſe. Intelligimus Deum ex ſententia Philonis totam mundi durationem in quatuor ſemiſſes diuiſam Moſi oſtendiſſe, ac de illis ſemiſſibus ſub mortem Moſis duas partes ſemiſſes, tranſiſſe: duas verò ſuperſuiſſe. Mortuus enim eſt Moſes ſemiſſe mundi aetate, ideo duas partes ſemiſſes expletas, ſua vita attigerat.

Ceterum quod humaniſſimus Dominus Magiſter querit de periodis temporum ſpecialioribus (de generalibus enim ſpectabilem Dominum Decanum, Collegam & Amicum noſtrum colendum, magnanimi voluptate, & attentione alacri graviter ediffertantem audiuiſimus) id omnes merito rapit in admirationem. Quam enim neceſſarium ſit ſcire periodos monarchiarum, quam etiam iucundum cognouiſſe, periodica tempora, cum partium collatarum veteris, tum noui teſtamenti, atq; vtriuſq; inter ſe viciffitudines, vix dici poteſt. Meminiſſus Abraham natum eſſe Anno 42. poſt principiū primæ monarchiæ ſub Nino. Reſpondet huic periodo Natiuitas Chriſti in quarta Monarchia, qui anno 42. Auguſti naſcitur. Congruunt in his Monarchijs & hæ periodicæ circumſtantiæ, habuit prima Monarchia duas regni ſedes Babylonem & Ninuen: ad eundem modum quarta Monarchia geminam regno ſedem deputauit, Romanam & Conſtantinopolin. Sed vt ex Ninive olim iterum in Babylonem, ita ex Conſtantinopoli

sinopoli vicissim Romam imperij Romani sedes est translata.

Quis non miratur has periodicas responsiones ?
A condito mundo ad vocationem Abraham sunt
2024 : à vocatione Abraham ad Nativitatem Christi
sunt 2021 anni : Differentia est in tribus annis.
A liberatione Israelis ex Aegypto ad natum Christum,
sunt anni 1517 : totidem sunt à nato Christo
ad liberationem Ecclesiae factam ministerio Lutheri,
ex captivitate Romana. Sunt à nato Christo
ad natum Lutherum 1483 anni, totidem sunt à
passo Christo ad Lutherum oppugnantem Tezelium
Monachum. Anno 12 Christus cum doctoribus disputavit :
Anno 12. supra millesimum quingentesimum
Lutherus Doctorem Lauream à doctoribus accepit.
Christus aetatis suae anno 34. nundinatores è Templo,
magno Zelo ejecit : Lutherus eodem aetatis anno
impudentissimum bullarum nundinatorem Tezelium
ex terris Saxonis expulit. A Primordio Iubileorū
sub Iosua ad natum Christum sunt anni 1500 :
tot sunt anni à baptismo Christi ad exhibitam Augustanam
confessionem. A bellis Iosuae cum Idolatricis gentibus
traiecto Iordane gestis ad vastationem Ierusalem
sub Vespasiano sunt anni 1547 : Totidem sunt,
à nato Christo ad bellum Saxonicum ortum ex
Sphinge Augustana, & ad captum Saxonie Electorem.
Ab anno mundi ad sanctificandos fructus in terra
Canaan sunt anni 1497 : totidem sunt à nato Christo
ad primam Saxoniam visitationem

6

Luthero

Luthero negotium procurante: totidem sunt anni
à primo anno Sabbathario sub Mose, ad magnum
Sabbatum Christi in sepulchro quiescentis.

Habet & rusticorum seditio periodum fatalem.
Nam ut ab exitu ex Aegypto ad seditionem Gauloni-
tae sunt anni 1525: sic totidem sunt anni à nati-
vitate Christi ad seditionem rusticorum.

Quis non miratur Mosis circumvolutiones pe-
riodicas? Vocatur Moses aetatis anno 80. ad educen-
dum Israellem ex Aegypto: Christus autem Iubileo
80. liberavit populum suum à peccatis; Vagatur
Moses cum populo educto, 40. annos in deserto:
Ecclesiae autem novi testamenti peregrinandum erit
in mundo 40. Iubileos, qui 2000 annorum faciunt
ex praesagio Eliae. Verum enimvero ut peregrinatio-
ni Israeliticae, annus Mosis 120 finem attulit: sic
peregrinationi Ecclesiae sub Messia Iubileus 120 fi-
nem est allaturus. Et ut tota vita Mosis in tres qua-
dragenarias partes divisa admirabiles complectitur
mutationes: Sic millenarij Eliae in tres quadragena-
rios Iubileos distincti, praecipuas complectuntur in
Ecclesia Dei patefactiones. Primus quadragenarius
Iubileus habet linguarum confusionem; secundus
spiritus effusionem: tertius habiturus est mundi con-
flagrationem, & novissimi judicij ultimam illam
sententiam, venite, abite.

Quam admirabilis est periodus annorum 606,
id comprobant eventus, nam ab obitu Adami, ad ini-
tium praedicate poenitentiae à Noah sunt 606 anni:
à victoria

à victoria Iephtæ ad excidium templi sub Nebucad-
nezar sunt totidem: à vocatione Samuelis ad finem
captivitatis sunt totidem: totidem sunt à fine capti-
vitatis ad ultimum excidium Ierusalem: Totidem
sunt à templo Salomonis ad reditum Nehemiæ ex
Babylona: Totidem sunt à nativitate Christi ad
confirmatum primatum pontificis per Phocam Im-
peratorem.

Sic plane fatalis est numerus 910. annorum,
compositè vel divisè usurpatus: A vocatione Abra-
ham ad extructum templum per Salomonem, sunt
910 anni: Totidem sunt à tempore missorum explo-
ratorum in terram Canaan ad captivitatem usque,
totidem intercedunt inter Abrahami & Davidis na-
tivitatem: tot sunt anni inter exitum Israelis &
principium obsidionis per Nebucadnezareem factæ;
Totidem sunt anni à primatu Pontificis ad disputa-
tionem Lutheri contra indulgentias Tezelianas in-
stitutam. Et aliæ innumera rerum memorabilium
periodi, quæ nos partim latent, partim ne in medi-
um adferantur à me, angustia temporis prohibet.
Idcirco nihil hîc dicam de numeris fatalibus Danie-
lis quando Antichristo dominaturo dies 1290. assi-
gnantur: Nihil dicam de numeris periodicis Apoca-
lypticos de diebus Antichristi 1260: Non referam il-
lud vaticinium, quo prædictum fuit: tum in pro-
pinquo fore novissimum mundi diem, quando nume-
rus annorum mundi congruet ad vulnera Christi.
De his alio tempore occasio dicendi cõmoda offeretur.

Ac ut propius ad tua quæſita, Dn. Magiſter, acce-
 dam; queritur de autore illius celeberrimi vaticini-
 ij: Sex millibus annorum durabit mundus, & po-
 ſtea deſtruetur: Bis mille manitatis; Bis mille legis;
 Bis mille erunt Meſſiæ. Auſtor huius Prophetiæ non
 eſt Elias Prophetæ ille Theſbites, qui tempore Achab
 quadragintos & quinquaginta Baaliticos impios
 ſacerdotes maſtauit: Neq; hæc reperitur in ſacris
 Biblijs: ſi enim vel Elias Prophetæ inſtinctu diuino
 illam pronunciaſſet, vel ſacris literis comprehenſa
 legeretur, immota & nunquam fallentis ea eſſet
 veritatis. Sed autor huius eſt quiſpiam Rabinus
 nomine Elie appellatus, talium enim Doctorum Iu-
 daicorum, qui Prophetarũ & Iſraëliticorum nomina
 geſſerunt, magnus numerus in commentarijs Hebræo-
 rũ extat. Inuenitur autem hoc vaticiniũ in Talmud
 Hebræorum in quarta illius parte, libro ſecundo
 Sanhedrim capite vndecimo, & in libro Abidiãzer
 cap. 1. vbi dicitur duob. millib. erit תּוֹרָה: duob. mil-
 libus תּוֹרָה: & duobus millibus חֲבֵלֵי מִשִׁיָּה.
 Sententia autem huius vaticiniij eſt e. i., quam tu or-
 natiffime Domine Magiſter expoſuiſti. Notatu autem
 cum primis dignum eſt id, quod eo loco additur:
 חֲבֵלֵי מִשִׁיָּה וּבֵין מִשִׁיָּה בֵּין קוֹרָה
 paſſiones Meſſiæ Chriſti. Religioſus enim ille Rabinus,
 qui ut apparet ante Chriſti natiuitatem viſſe vi-
 detur, non ſolum Chriſtum poſt duos millenarios
 legis venturum eſſe, credidit: ſed etiam ſub finem
 Millenariorum legis, & principium millenariorum
 Meſſiæ, paſſiones Chriſto Meſſiæ attribuit; Nam fu-
 tura

ura sunt חבלי משיח inter תורה & millenari-
um Messiae: quod exactissime conuenit cum Chroni-
logicis Euangelij circumstantijs. Christus enim pas-
sus est post suum baptismum (in quo finiuntur qua-
tuor millenarij mundi) & quidem quarto anno, qui
est principiu quinti millenarij. Idcirco חבלי משיח
passiones Christi incidunt inter vltimum legis, &
Messiae primum millenarium.

Occasionem autem horum sex millenariorum E-
lias ille Rabinus, partim ex perspicuis scripture di-
ctis, partim ex mysteriorum diligenti meditatione,
sumsisse videtur. Scriptura enim more sibi vsitato,
mille annos huius cui vni diei apud Deum compara-
re consuevit, vt scriptum legimus; Mille anni in ca-
culis tuis (Deus) sunt sicut dies hesterni (Psal. 90.)
Et alibi, apud Deum mille anni, vt dies vnus. Mille
igitur anni huius aevi, diem unum apud Deum refe-
runt. Ex hoc calculo D. Irenaeus sex dies Creatio-
nis, qui sunt dies Domini, interpretatus est de sex
millibus annis durationis in hoc mundo. Vt enim De-
us sex diebus creationem totius mundi absoluit: ita
sex millibus mundi duratio terminabitur.

Latet huius numeri mysterium, in primo Ge-
nesis versiculo Hebraei textus. Vt enim in prima vo-
ce בְּרֵאשִׁית, facta resolutione Arithmetica, con-
tinentur anni 2000. (qui annum illum magnum
baptismi Christi includant. Ita in eiusdem libri ver-
su primo sex reperiuntur aleph, quorum singula in
Arithmetica doctrina designant mille: Qua har-
monice

monice mirabiliter conveniunt. Creat Deus mundum sub signo lex aleph millenariorum diurnorum: Consummabit Deus mundum sub signo sex aleph millenariorum annorum. Sed cum hæc profundiora, & obscuriora sint illis, qui in Hebræorum mysterijs non sunt versati: ideo in medio illa relinquam: Et quod restat brevissime expeditum dabo.

Vitiam quod attinet questionem, quo die primum templum Hierosolymitanum sub Nebucadnezar, & secundum sub Vespasiano, sit incensum: Video in hac questione multum variare autores. Iudæi hodierni **בְּנֵי תְשֻׁבָּה**, nona die Augusti Tiberios Jeremie, nudis pedibus, humi prostrati, decantant: quod hoc die Ierusalem à Nebucadnezar, & Vespasiano incensam fuisse arbitrentur. Iosephus excidij Iudæi scriptor, decima die Augusti templum inflammatum asserit, & mirabiliter in hanc diem periodi **אֲרֵבְרָא** primi & secundi templi inflammati incidisse. At si de hac questione, quo die templum sub Nebucadnezar sit incensum, scripturas divinas consulimus, reperire licebit paulò discrepantem calculum, in libro posteriore regum, & in Propheta Jeremia. Nam liber Regum posterior cap. 25. anno 11. Zedechie, mensis quinti die 7. templum inflammatum esse testatur. Ieremias autem cap. 52. anno undecimo mensis quinti, die decima id factum docet. In his est differentia trium dierum, qui calculus discrepans ex collatione librorum emergit.

git. Nam anno Zedechie rebellantis 9. mense 10.
die illius 10. obsidione cingitur vrbs: Anno verò ob-
sidionis 11. die 9. fames ingravescit: dici noni men-
sem, quem liber regum omisit, expressit Ieremias,
esse nempe quartum. Undecimo verò anno mense
quinto (in his enim terminis, regū & Ieremie historia
consentit) die septimo, secundum regum historiam,
vel die 10. iuxta Ieremie historiam templum à Ne-
buzaradan fuit inflammatum. Sed conciliationem
& reductionem horum trium dierum hoc tempore
non tractabo: verum illam auditorum prudentie, &
diligentie meditandam relinquam. Tibi igitur, or-
natissime Dn. Magister, ad quæstiones propositas
tantum responsum esse arbitror, quantum præsens
auditorium, & angustia temporis ferre potuit.

D I X I.

Hunc in locum collocanda
fuit sollemnis gratiarum actio: cæterum, eo
absente, qui competitorum suorum
nomine gratias egit, haberi
non potuit.

F I N I S.

προς Φωνήσεως aliquot amicorum :

Politico viro
Dn. FRIDERICO TILEMANNO,
Philosopho erudito;
Philologo disertio;
Iuriconsulto claris.

Quam scitum, si quando ad clarum sessio fa-
cta est,

De Puppe providere temperiem maris;

Quam tutum in campis pluuias, & nubila nosse,

Longè antequam procella ventis incubet.

Tàm divum est, longè regnorum fata vicesq;

Ex civitatis speculis animadvertere.

Portentum Hippocrates? morborum ubi fata pro-
fessus,

Sive hæc futura fata, seu presentia.

Portentum Tilemanne viris es regibus; arte

Novâ quod arte fata regnis prædicas:

Nec minus ars certa est, regnorum ediffere casus,

Quam nosse lapsus perditorum corporum.

Certa metaptosis, constans utrobique, prognosis,

Hoc Cous, hoc Tilemanne declaras satis;

Hippocratem sua laus, tua te Tilemanne manebit,

Dum fata regnorum, atq; fuerint corporum.

M. Balthasar Schulzius,
Pomer.

παρωδία
Ad Clarissimum atq; Consultif-
simum virum,

Dn. FRID: TILMANNVM D,
Fautorem & Promotorem suum co-
lendissimum scripta, &c.

Q Vem virum? quem dulcis Apollinari
Barbitis sumes celebrare Clio?

Cui novâ virtute decus paratum
Advolat alis,

Aut in antiquæ Babylonis oris,

Aut super Cyri solio, sagacem

Perficum pennâ velut egit altè

Fama dynastam,

Ore divino tacitos canentem

Temporum lapsus, variamque sortem:

Certum & arcanis duo bis Monarchas

Surgere fatis.

Quid magis tollam pietas tremenda

Laude, quam patrem generis superni;

Qui polos, qui Solis utrosque tractus

Frænat habenis?

Sanctius nullum celebratur ipso

Numen, haud maius viget orbe nomen,

Proximos huic nemo pari tenore

Carpet honores.

G 5

Nec

Nec tamen regale caput silebo,
Isai clarum populis nepotem,
Acrem, & argutâ sapienter illum
Mente politum.

Concinam & caræ Cereris Magistrum,
Cui potens regnum & diadema soli
Marce Memphites superante fidens
Detulit heros :

Iste solerti genio futuros
Calluit felix aperire casus,
Rebus abstrusis operosa dixit
Somnia regi.

Pindarum post hos prius, ane Homerum
Os sacrum Musis memorem, coronam
An lyram Flacci, dubito, an Maronis
Nobile carmen.

Socratem morum patrem & æquitatis,
Et vasram facundi aciem Platonis,
Gratus argutâ referam camœnâ,
Herodorumque.

Bartolum quem cura clientis ultrix
Et foro, & legum tulit institutis
Vtilem, magnum simul explicato
Codice Baldum.

Crescit extensis, uti Laurus, oris
Fama Bodini : micat heic ad Albim
Candidum sidus, velut inter ignes
S R I C A minores.

Sidus hoc splendens T I L E M A N N V S, acres

Tot

Tot virós cūctū studet æmulari:
Est caput princeps chori Apollinaris,
Signifer idem.

Gentis humanæ pater, ac beate
Cœlitum rector; tibi cura cari
Sit, precor, tanti capitis: secundo
Te duce felix

Vivat extento **T I L E M A N N V S** æuo.
Notus in Doctis celebri labore,
semper obscurum retegens vt alter
Solvit 'Apollo.

Se gerit quovis placidè minorem,
Te Deo (quod sic iubeas) potente,
Nulla splendescet propè Lux nitendo
Maior in orbe.

*M. Samuel Wichelman Lu-
naburg.*

Viro

Viro Clarissimo,

DOMINO

FREDERICO TILEMANO

I. V. Doctōri eximio ;

& historiarum Professore optimo.

FREDERICVS TILEMANVS,

ἀναζητησιμὸς.

ITALE FER. MIRVS DECANVS.

ITALE, TILMANI parvum si fortè libellum
Advehet in dextras aura secunda tuas :

Et non Narcisci despretæ es portio caulis,

Filia nec Linguae aut Aeris esse voles.

FER mecum, & quib. est censoria regula VERVM,

TILMANVS MIRVS mente DECANVS orans,

Non mihi in ampullas laudum est mens ire, sed arcto

Carmine dona viri dia referre juvat ;

Omnis doctrina huic ratio est benè cognita, quantam

Philosophia innumeris gens tenet orbe libris ;

Callet scita DEI, legumq; volumina, Gracà

Et quicquid Latia conditur historia.

Aurea mens illi, quæ flexu & acumine vocis

Nostra rapit miro pectora more sua ;

ITALE sat dixi : tibi gens tua gloria sola,

TILMANVS nobis gloria major erit.

M. Albertus VVichgreinus
Hamburgensis.

VIRVM

Iuris civilis ac politicæ scien-
tiæ literatè peritissimum, Dn.
FRIDERICVM TILEMANVM,
VVitebergensem, V. I. D. &
Professorem historiarum an-
tiquitatumque in Academia
VVitebergensi publicum, ac
Facultatis juridicæ boethum,
amicum plurimum hono-
randum alloquitur

CONRADVS RHVELL,
VVitebergensis.

FELIX, ô nimium felix, cui iungere fas est

PUBLICA PRIVATIS: contigit hocce TIBI.

☉ *fortunatum, vix haud de millibus uni*

Præfixas metas has tetigisse datur.

Te DEVS & fortuna simul fecere beatum,

Ingenium voto contulit ILLE bonum:

Non modò tu legum varios dissolvere nodos,

Insuper & claris dicere iura viris;

AST

Aſt etiam veterum pariter monumenta Potentium,
Scripta q̄ prudentum plurima noſſe valet.
Non ſatis eſt: etiam placuit recitare politos
Diſcurſus, ſub quibus ipſa latet ſophia.
Comprobat hoc nunc multis tam VViteberga celebris,
Iura q̄ Doctoris tum Baſilea docet.
Laudandus: patrie dum tu tuere ſalutem,
Atq; cupis noſtris utilis eſſe Scholis.
Verum quæ ſtudij merces, preciumq; laboris?
Gloria & quid, tantum? præmia reſq; manent.
Nec cures vulgus, livor nil officit ulli.
Artes ſic DOCTVM nobilitare ſolent.
Ille etenim ſapiens, MODICE bona ferre, malumq;
FORTITER ac LEVITER qui tolerare poteſt.
Ergo vale, valeat dulciſſima patria; perge,
Lumen eris patriæ, perge favere bonis.

F I N I S.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ σφάλματα IN-
ter relegendum animadversa;

- B. 2. facie altera lin. 4. fortuita. & lin. 20. pertra-
clata. B. 3. fac. alt. 1. 1. pertractata. B. 5. lin. 1. a-
tate. B. 6. lin. 1. θυμική. B. 7. fac. alt. l. 14. subju-
gat. & lin. 15. dele verba, jungat hostes.
C. 8. fac. alt. l. 4. inserantur verba; tum quoad
statum.
E. 1. fac. alt. l. 3. lege; in quem Deus, & lin. 28. re-
rumpub. E. 4. fac. alt. l. 3. cujasmodi. E. 6. lin. 24.
quot. E. 8. lin. 29. ἤρημον.

Reliqua Lector circumspiciet.

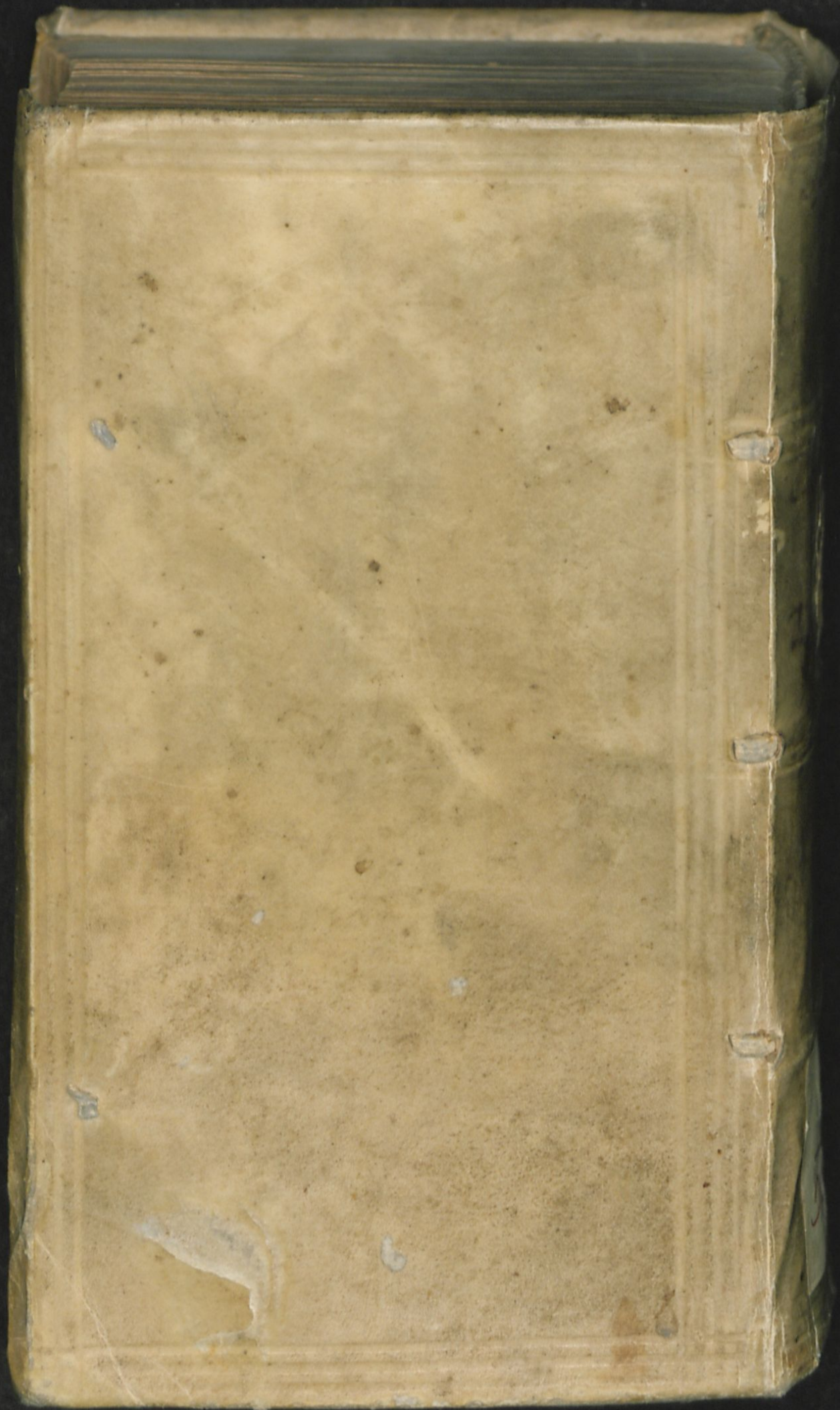

52 $\frac{6}{k, 2}$

AB 52 $\frac{6}{k, 2}$

X 219 9765

sb.

DE
NIB
CA
FRI
MANN
CVS
for, tem
Philoso
cum
lu

Ex

